Europski parlament
2024-2029

USVOJENI TEKSTOVI

P10_TA(2026)0215

Izvješće Komisije o Turskoj za 2025.

Rezolucija Europskog parlamenta od 17. lipnja 2026. o Izvješću Komisije o Turskoj za 2025. (2025/2256(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 17. i 18. travnja 2024., 30. lipnja 2023., 23. lipnja 2022., 24. lipnja 2021. i 12. prosinca 2019. te sve prethodne relevantne zaključke Vijeća i Europskog vijeća,

– uzimajući u obzir članstvo Turske u Vijeću Europe i NATO-u,

– uzimajući u obzir Sporazum između Europske unije i Republike Turske o ponovnom prihvatu osoba koje neovlašteno borave[1] (Sporazum između EU-a i Turske o ponovnom prihvatu),

– uzimajući u obzir izjavu članova Europskog vijeća od 25. ožujka 2021. o Turskoj,

– uzimajući u obzir izjave EU-a i Turske od 18. ožujka 2016. koje je dalo Vijeće i od 29. studenoga 2015. koje je dalo Europsko vijeće,

– uzimajući u obzir pregovarački okvir EU-a za Tursku od 3. listopada 2005.,

– uzimajući u obzir izjavu Europske zajednice i njezinih država članica od 21. rujna 2005. nakon izjave Turske pri potpisivanju Dodatnog protokola uz Sporazum iz Ankare 29. srpnja 2005.,

– uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 11. prosinca 2006. i 6. ožujka 2020. te zaključke predsjedništva sa sastanka Europskog vijeća u Kopenhagenu 21. i 22. lipnja 1993., koji su poznati i kao kopenhaški kriteriji,

---

[1] SL L 134, 7.5.2014., str. 3., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2014/252/oj.

– uzimajući u obzir zaključke Predsjedništva Vijeća o proširenju od 16. prosinca 2025., kao i zaključke Vijeća od 17. prosinca 2024. i 12. prosinca 2023.,

– uzimajući u obzir međunarodno pravo mora kako je uneseno u Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora (UNCLOS), kojom se uspostavlja pravni okvir kojim se uređuju pomorske zone i suverena prava obalnih država,

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 4. studenoga 2025. naslovljenu „Komunikacija o politici proširenja EU-a za 2025.” (COM(2025)0690) i prateći radni dokument službi Komisije naslovljen „Izvješće o Turskoj za 2025.” (SWD(2025)0756),

– uzimajući u obzir tematsko izvješće Europskog revizorskog suda 06/2024 od 24. travnja 2024. naslovljeno „Instrument za izbjeglice u Turskoj – Koristan je za izbjeglice i zajednice domaćine, ali učinak i održivost još nisu zajamčeni”,

– uzimajući u obzir zajedničke komunikacije Komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 29. studenoga 2023. (JOIN(2023)0050) i od 22. ožujka 2021. (JOIN(2021)0008) o stanju političkih, gospodarskih i trgovinskih odnosa između EU-a i Turske,

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 25. rujna 2025. pod nazivom „Deveto godišnje izvješće o Instrumentu za izbjeglice u Turskoj” (COM(2025)0517),

– uzimajući u obzir Rezoluciju Europskog odbora regija od 3. travnja 2025. o uhićenju turskih gradonačelnika i napadu na lokalnu demokraciju u Turskoj,

– uzimajući u obzir mišljenje Europskog odbora regija od 5. ožujka 2026. o paketu za proširenje za 2025. – zapadni Balkan i Turska,

– uzimajući u obzir temeljna načela međunarodnog prava i Povelju Ujedinjenih naroda, sporazume na visokoj razini između čelnika dviju zajednica na Cipru iz 1977. i 1979. te relevantne rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a o Cipru, uključujući Rezoluciju 186 (1964) od 4. ožujka 1964. kojom se ponovno potvrđuje suverenitet Republike Cipra, Rezoluciju 541 (1983) i Rezoluciju 550 (1984) od 11. svibnja 1984. o secesionističkim djelovanjima na Cipru, Rezoluciju 789 (1992) od 25. studenoga 1992., izjavu predsjednika Vijeća sigurnosti UN-a od 23. srpnja 2021. o Varoshi te izjavu predsjednika Vijeća sigurnosti UN-a i rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a o mirovnim snagama UN-a na Cipru (UNFICYP), čiji je mandat Rezolucijom 2815 (2026) produljen do 31. siječnja 2027.,

– uzimajući u obzir članak 46. Europske konvencije o ljudskim pravima, prema kojem se ugovorne strane obvezuju da će poštovati

konačnu presudu Europskog suda za ljudska prava u svakom predmetu u kojemu sudjeluju kao stranke u postupku, te obvezu Turske, koja iz toga proizlazi, da provede sve presude Europskog suda za ljudska prava,

– uzimajući u obzir relevantne rezolucije Odbora ministara Vijeća Europe,

– uzimajući u obzir Izjavu 12(2025) Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europe od 27. ožujka 2025. naslovljenu „Razrješenja dužnosti gradonačelnikâ u Turskoj”,

– uzimajući u obzir izvješće koje je Venecijanska komisija Vijeća Europe usvojila na sjednici 9. i 10. listopada 2025. o utjecaju zatvaranja gradonačelnika u istražni zatvor na provedbu lokalnog demokratskog upravljanja,

– uzimajući u obzir svjetski indeks slobode medija za 2025. koji je objavila organizacija Reporteri bez granica,

– uzimajući u obzir izvješće o praćenju za 2025. koje je objavio Mehanizam za brzi odgovor za zaštitu slobode medija,

– uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o ukidanju svih oblika diskriminacije žena i Istanbulsku konvenciju,

– uzimajući u obzir indeks percepcije korupcije za 2025. koji je organizacija Transparency International objavila 10. veljače 2026.,

– uzimajući u obzir dokument Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) od 22. studenoga 2025. naslovljen „Republika Turska: Zaključna izjava osoblja o misiji iz članka IV. za 2025.”,

– uzimajući u obzir Globalno izvješće o razlikama na temelju spola iz 2025. koje je Svjetski gospodarski forum objavio 11. lipnja 2025.,

– uzimajući u obzir izjavu UNESCO-a od 10. srpnja 2020. o Aji Sofiji i relevantne odluke Odbora za svjetsku baštinu UNESCO-a 44 COM 7B.58 (2021.) i 45 COM 7B.58 (2023.) o povijesnim područjima Istanbula, donesene na 44. odnosno 45. sjednici,

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. ožujka 2026. o strategiji proširenja EU-a[2],

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 29. veljače 2024. o produbljenju integracije EU-a s obzirom na buduće proširenje[3],

---

2 Usvojeni tekstovi, P10_TA(2026)0077.

3 SL C, C/2024/6746, 26.11.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. veljače 2026. o ciljanom protjerivanju stranih novinara i stranih kršćana u Turskoj pod izgovorom nacionalne sigurnosti[4],

– uzimajući u obzir sve svoje prethodne rezolucije o Turskoj,

– uzimajući u obzir svoje rezolucije o Cipru,

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. travnja 2015. o stotoj obljetnici genocida nad Armencima[5],

– uzimajući u obzir članak 55. Poslovnika,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za vanjske poslove (A10-0106/2026),

A. budući da je Turska i dalje kandidatkinja za pristupanje EU-u; budući da je članstvo u EU-u i dalje opetovano deklarirani politički cilj turske vlade, iako se razlike u pogledu vrijednosti i načela sadržanih u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji i nekim politikama EU-a i dalje produbljuju; budući da Turska mora pokazati istinsku predanost bliskijim odnosima i usklađivanju s Europskom unijom, poštovanju i pridržavaju Kopenhaških kriterija, uključujući vanjsku i sigurnosnu politiku EU-a, normalizaciji odnosa sa svim državama članicama EU-a te nastavku i održavanju dobrosusjedskih odnosa s EU-om i svim njegovim državama članicama kako bi ponovno ojačala svoju europsku perspektivu; budući da se od Turske kontinuirano traži da se suzdrži od svih djelovanja kojima se krše suverenitet i suverena prava svih država članica EU-a i kojima se krši međunarodno pravo i pravo EU-a;

B. budući da su pregovori o pristupanju EU-u od 2018. *de facto* zamrznuti zbog pogoršanja stanja vladavine prava i demokracije u Turskoj te u kontekstu napetih bilateralnih odnosa u tom trenutku;

C. budući da je Komisija u svojem najnovijem izvješću o napretku za 2025. ponovno utvrdila ozbiljno nazadovanje u pogledu vladavine prava i pogoršanje stanja ljudskih prava u Turskoj te dovela u pitanje poštovanje temeljnih demokratskih načela u odnosu na prethodno razdoblje izvješćivanja 2024.;

D. budući da je stanje neovisnosti pravosuđa i dalje posebno zabrinjavajuće, unatoč 11 „pravosudnih paketa” koje je turska vlada donijela od 2019.; budući da je ustavni poredak zemlje ugrožen jer sudovi niže razine odbijaju provesti presude Ustavnog suda i time potkopavaju njegov autoritet;

E. budući da postoje jasni dvostruki standardi pred zakonom, što je vidljivo iz vrlo različitog postupanja u sličnim predmetima, posebno u

---

4 Usvojeni tekstovi, P10_TA(2026)0047.
5 SL C 328, 6.9.2016., str. 2.

političkim sudskim postupcima, onima koji izazivaju veliko zanimanje ili u predmetima povezanima s optužbama zbog vrijeđanja državnih dužnosnika;

F. budući da Turska sustavno instrumentalizira kazneno pravo i zakone o borbi protiv terorizma za obračun s izabranim dužnosnicima, oporbenim političarima i borcima za ljudska prava; budući da je u posljednje vrijeme zabilježeno ozbiljno pogoršanje demokratskih standarda i procesa u Turskoj, i na lokalnoj i na nacionalnoj razini, zbog sudskih odluka i pritiska vlade na oporbene gradonačelnike i općine; budući da je od lokalnih izbora u ožujku 2024. uhićeno i razriješeno dužnosti najmanje 39 gradonačelnika iz oporbenih stranaka, konkretno njih 29 iz Republikanske narodne stranke (CHP) i 10 iz Stranke za jednakost i demokraciju (DEM); budući da su u 13 slučajeva gradonačelnici zamijenjeni povjerenicima koje je imenovala vlada;

G. budući da je nakon dugotrajnog pravnog postupka 21. svibnja 2026. Regionalni žalbeni sud u Ankari donio presudu o „apsolutnoj ništavosti” („mutlak butlan”) u vezi sa stranačkim kongresom Republikanske narodne stranke (CHP) 2023., čime su poništeni izbori na temelju kojih je Özgür Özel preuzeo dužnost predsjednika i trenutačnog vodstva stranke; budući da je ta sudska presuda, unatoč mogućim žalbama, popraćena posebnim sudskim nalogom kako bi se izabrano vodstvo razriješilo dužnosti i kako bi se njegove ovlasti prenijele na bivšeg predsjednika Kemala Kılıçdaroğlua i prethodnu Skupštinu stranke; budući da je tri dana kasnije, 24. svibnja 2026., na zahtjev tima bivšeg predsjednika Kılıçdaroğlua, turska interventna policija zauzela sjedište CHP-a u Ankari u upotrijebila suzavac i nasilje kako bi provela sudsku odluku o svrgavanju izabranog vodstva i ponovnom uvođenju prethodnog;

H. budući da je demokratski izabrani gradonačelnik Istanbula Ekrem İmamoğlu od 19. ožujka 2025. u zatvoru na temelju izmišljenih optužbi koje imaju obilježja političkog pritiska i očito krše temeljna načela kaznenog prava, kao što je načelo osobne odgovornosti; budući da se to općenito smatra pokušajem političkog eliminiranja glavnog oporbenog kandidata za sljedeće predsjedničke izbore;

I. budući da je u Velikoj narodnoj skupštini Turske trenutačno u obradi oko 800 predmeta u kojima se traži ukidanje parlamentarnog imuniteta aktualnim zastupnicima; budući da se ogroman dio tih zahtjeva odnosi na zastupnike iz oporbenih stranaka, uglavnom iz DEM-a i CHP-a;

J. budući da je Turska član Vijeća Europe i da je stoga pravno obvezuju presude Europskog suda za ljudska prava; budući da se Turska zbog neprovođenja ključnih presuda Europskog suda za ljudska prava trenutačno suočava s povijesnim postupcima zbog povrede prava; budući da se Tursku redovito ubraja među zemlje u kojima se najčešće krše ljudska prava i temeljne slobode zaštićene Europskom

konvencijom o ljudskim pravima; budući da je u siječnju 2026. Turska imala najveći broj neriješenih predmeta pred Europskim sudom za ljudska prava, odnosno više od trećine ukupnog broja predmeta koji se vode pred Sudom;

K. budući da je organizacija Freedom House klasificirala Tursku kao „neslobodnu” i da je u toj državi u posljednjih 11 godina zabilježeno jedno od najdrastičnijih opadanja razine slobode u svijetu; budući da Svjetski indeks slobode medija za 2025. upućuje na daljnje pogoršanje stanja i Tursku smješta na 159. mjesto od ukupno 180 zemalja u pogledu slobode medija, pri čemu se u izvješću ističe da autoritarizam u Turskoj postaje sve izraženiji, da se medijski pluralizam dovodi u pitanje i da se za potkopavanje kritičara koriste sva moguća sredstva; budući da je, prema navodima Reportera bez granica i izvješćima BIA-e o praćenju medija, tijekom 2025. pritvoreno između 20 i 29 novinara, da su još tri novinara mjesecima bila u kućnom pritvoru i da su još deseci njih bili podvrgnuti sudskoj kontroli, pri čemu se kršila njihova sloboda kretanja; budući da je u istom razdoblju policija ukupno pritvorila ili prisilno dovela na ispitivanje ukupno 58 novinara;

L. budući da se Turska prema Globalnom izvješću o razlikama na temelju spola iz 2025. nalazi na 135. mjestu od ukupno 146 zemalja, što upućuje na ozbiljnu rodnu neravnopravnost i sustavne propuste u zaštiti prava žena; budući da je prema podacima platforme We Will Stop Femicide 2025. zabilježeno 297 sumnjivih smrtnih slučajeva žena i 294 femicida, dok se u drugim izvorima navodi brojka od čak 420 smrtnih slučajeva; budući da je 2025. zabilježen rekordni porast sumnjivih smrtnih slučajeva žena u Turskoj; budući da nedostatak sveobuhvatnog službenog sustava prikupljanja podataka o femicidima i dalje predstavlja ozbiljan problem; budući da se Turska ističe kao jedna od zemalja OECD-a u kojima je nasilje nad ženama najizraženije;

M. budući da je, prema navodima lokalnih organizacija za ljudska prava IHD i TIHV, broj zatvorenika u Turskoj do 2. prosinca 2025. dosegnuo rekordnu razinu od 433 543 zatvorenika, što je sedmerostruko povećanje u posljednja dva desetljeća, dok je još 460 921 osoba pod sudskim nadzorom; budući da su te organizacije također dokumentirale1412 bolesnih zatvorenika, uključujući njih 335 u teškom stanju; budući da turski zatvori nemaju toliko kapaciteta, što pogoršava probleme kao što su pretrpanost, neodgovarajući životni uvjeti i ograničen pristup osnovnim sredstvima; budući da se povećao broj izvješća o kršenjima ljudskih prava u zatvorima;

N. budući da je prema indeksu percepcije korupcije za 2025. koji izrađuje organizacija Transparency International Turska ocijenjena s 31 od ukupno 100 bodova, što je najniža razina i pad s 50 od ukupno 100 bodova 2013. godine te se trenutačno nalazi na 124. mjestu od ukupno 180 zemalja; budući da su više od devet

godina nakon donošenja četvrtog evaluacijskog izvješća o Turskoj Skupine država protiv korupcije Vijeća Europe (GRECO) u potpunosti provedene samo tri od 22 preporuke iz izvješća;

O. budući da je Turska raznoliko multietničko društvo u složenoj regiji obilježenoj napetostima;

P. budući da Turska prolazi kroz politički proces pod nazivom „Turska bez terorizma” u cilju okončanja političkog nasilja i donošenja političkog rješenja za kurdsko pitanje;

Q. budući da je nakon procesa pristupanja potreban konstruktivan angažman u odnosima EU-a i Turske; budući da je Turska članica NATO-a i ključni partner za stabilnost u široj regiji istočnog Sredozemlja i u područjima trgovine, gospodarskih odnosa, sigurnosti, migracija i suradnje u borbi protiv terorizma; budući da u nizu područja politika od zajedničkog interesa suradnja s Turskom napreduje, među ostalim u okviru dijaloga na visokoj razini o uklanjanju trgovinskih prepreka i pojačane suradnje u pogledu sprečavanja izbjegavanja sankcija, te bi mogla dodatno napredovati na postupan, razmjeran i reverzibilan način, u potpunosti u skladu sa zaključcima Europskog vijeća iz travnja 2024.,

R. budući da u Turskoj i dalje boravi jedna od najvećih populacija izbjeglica u svijetu; budući da je suradnja EU-a i Turske u području upravljanja migracijama, sigurnosti i regionalne stabilnosti i dalje od strateške važnosti te da doprinosi smanjenju nezakonitih i opasnih prelazaka istočnosredozemnom rutom prema Europi i spašavanju života na moru; budući da je EU od 2011. osigurao gotovo 12,5 milijardi EUR za potporu izbjeglicama i zajednicama domaćinima u Turskoj;

S. budući da je usklađenost Turske sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a 2025. dosegnula dosad najnižu razinu od 4 %, u usporedbi sa 6 % 2024.; budući da je to daleko najniža razina usklađenosti bilo koje zemlje kandidatkinje; budući da taj pokazatelj ne obuhvaća sve razine angažmana neke zemlje kandidatkinje u području vanjske i sigurnosne politike;

T. budući da su se napetosti između EU-a i Turske u vezi sa stanjem u istočnom Sredozemlju smirile, ali nisu nestale;

U. budući da Turska i dalje ima važnu ulogu u sirijskom sukobu; budući da je Turska na sirijskom teritoriju provela opsežne vojne operacije, posebno usmjerene na kurdska područja, te da okupira teritorije u sjevernoj Siriji, te da obje te činjenice predstavljaju kršenje međunarodnog prava;

V. budući da će vojne operacije protiv iranskog režima imati posljedice za Tursku zbog njezine geografske blizine, među ostalim kroz učinke prelijevanja, posebno u pogledu novih migracijskih pritisaka; budući da se Turska suočila s nekoliko raketnih prijetnji svojem državnom

području koje potječu iz Irana, a koje su uspješno neutralizirane integriranim sustavom protuzračne i proturaketne obrane NATO-a;

W. budući da je trgovinski odnos između EU-a i Turske vrlo velikog opsega, uključuje izrazito integrirane lance opskrbe i da je 2024. njegova vrijednost procijenjena na više od 210 milijardi EUR, pri čemu je Turska peti po veličini trgovinski partner EU-a, a EU je daleko najveći trgovinski partner Turske, kao i glavni izvor izravnih stranih ulaganja u toj zemlji;

X. budući da je tursko gospodarstvo pogođeno visokom inflacijom, valutnom nestabilnošću i strukturnim izazovima, što izravno utječe na radnike, kućanstva i socijalnu koheziju; budući da je u posljednje dvije godine negativan trend zaustavljen i ispravljen zahvaljujući stabilnim makroekonomskim politikama, za čije je učinke, međutim, potrebno određeno vrijeme;

Y. budući da su zahtjevi turskih državljana za vize za EU drugi po brojnosti među svim obrađenim zahtjevima;

Z. budući da će Turska biti domaćin 31. konferencije UN-a o klimatskim promjenama u Antalyi u studenome 2026. te bi stoga trebala pokazati istinsku predanost ispunjavanju vlastitih ciljeva smanjenja emisija CO_2 i ambicioznijoj klimatskoj politici;

AA. budući da su se istaknute osobe u oporbi nedavno otvoreno založile za obnovu suradnje između EU-a i Turske; budući da je bivši supredsjednik Narodne demokratske stranke (HDP) Selahattin Demirtaş pozvao na nastavak procesa pristupanja Turske EU-u s pretpostavkom da bi to, unatoč svim trenutačnim poteškoćama i nedostacima, potaknulo pomake u području demokratskih reformi i moglo djelovati kao poluga za sve dionike; budući da se predsjednik CHP-a Özgür Özel u pismu upućenom dionicima u EU-u založio za uključivije i strateško razumijevanje suradnje između EU-a i Turske, još jednom potvrdivši potporu punopravnom članstvu u EU-u i naglasivši da će produbljivanje institucionalne i gospodarske integracije, među ostalim u okviru procesa „Made in Europe”, poslužiti kao važna poluga za konsolidaciju demokracije, ljudskih prava i vladavine prava u Turskoj; budući da je i predsjednički kandidat CHP-a i gradonačelnik Istanbula Ekrem İmamoğlu u pismu izrazio stajalište da bi udaljavanje od Turske oslabilo potporu EU-a demokratskoj preobrazbi u toj zemlji; budući da je također pozvao na principijelnu postupnu obnovu odnosa, uključujući stalan angažman utemeljen na Kopenhaškim kriterijima i hitno pokretanje pregovora o modernizaciji carinske unije, kako bi Turska ostala što usklađenija sa standardima EU-a i ojačala transparentnost, konkurentnost i vladavinu prava;

Predanost pristupanju EU-u

1. ponovno potvrđuje da cijeni dugogodišnje težnje većine turskog naroda u pogledu pristupanja Europskoj uniji i zadržavanju statusa

Turske kao zemlje kandidatkinje, unatoč trajnom manjku napretka i političke volje; svjestan je zamora koji se zbog toga i dalje povećava među dionicima s obje strane procesa; međutim, naglašava da je za bilo kakav pomak u procesu pristupanja potreban konkretan napredak u pogledu poštovanja vladavine prava i demokratskih procesa te smatra da se, ako takvog napretka ne bude, proces pristupanja Turske EU-u ne može nastaviti;

2. naglašava normativnu, netransakcijsku i na zaslugama utemeljenu prirodu procesa pristupanja EU-u, koji ovisi o ispunjavanju Kopenhaških kriterija i za koji ne postoji neki krajnji rok; naglašava da su za ispunjenje tih kriterija potrebne stabilne institucije koje jamče demokraciju, vladavinu prava, ljudska prava, poštovanje i zaštitu manjina, dobrosusjedske odnose, priznanje svih država članica, poštovanje međunarodnog prava i usklađivanje sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a;

3. sa žaljenjem konstatira da, unatoč opetovanim izjavama turske vlade u kojima je ponovno izrazila predanost cilju članstva u EU-u, i dalje nisu riješeni trajni i ozbiljni problemi istaknuti u prethodnim izvješćima Parlamenta u pogledu nedostataka koji utječu na proces pristupanja, uključujući kontinuirano ugrožavanje ljudskih prava i sužavanje prostora za djelovanje civilnog društva, te da je u posljednje vrijeme zabilježeno daljnje ozbiljno nazadovanje u pogledu vladavine prava i slabljenje temeljnih prava, čime se nastavlja tendencija koja je tijekom proteklog desetljeća tu zemlju gurnula prema autoritarnom modelu; smatra da je takvo kontinuirano nedjelovanje jasan pokazatelj nepostojanja stvarne političke volje turske vlade da provede reforme ili oživi proces pristupanja;

4. poziva tursku vladu da prijeđe s riječi na djelo i da, umjesto da se žali zbog toga što Turska dugo čeka pred vratima EU-a, konkretnim i jasno definiranim mjerama pokaže istinsku spremnost da riješi trajne nedostatke u područjima vladavine prava, ljudskih prava, demokratskih standarda, slobode tiska i drugih temeljnih sloboda, kao i u pogledu poštovanja dobrosusjedskih odnosa i međunarodnog prava; posebno naglašava, među ostalim žurnim mjerama, potrebu za jačanjem neovisnosti pravosuđa, zaštitom slobode izražavanja, zaštitom novinara i prava lokalnih vlasti te okončanjem politički motiviranih suđenja;

5. međutim, ponavlja da je Turska, iako je proces pristupanja u zastoju od 2018., i dalje zemlja od strateške važnosti, saveznik NATO-a te zemlja s kojom EU ima višeslojne odnose u području trgovine, gospodarstva i upravljanja migracijama te vanjske i sigurnosne politike; ističe važnost Turske za regionalni sigurnosni okvir i stabilnost, kao i za sigurnost Ukrajine u kontekstu ruske agresije; naglašava, međutim, da sve veće razlike u vanjskoj politici gotovo uopće nisu kompatibilne s europskom sigurnosnom i obrambenom strukturom; snažno podupire razvoj suradničkog i uzajamno korisnog odnosa s Turskom u svim područjima od zajedničkog interesa na

postupan, razmjeran i reverzibilan način, u skladu sa zaključcima Europskog vijeća iz travnja 2024. te uz obvezu i cilj promicanja međunarodnog prava;

6. izražava nadu da će se promijeniti smjer angažiranosti turske vlade u pogledu temeljnih pitanja koja su u središtu procesa pristupanja EU-u, čime bi se omogućio razvoj odnosa EU-a i Turske u smjeru bližeg partnerstva s perspektivom mogućeg ponovnog otvaranja pristupnog procesa u budućnosti;

7. duboko je zabrinut zbog neodlučnih i rijetkih izjava drugih institucija EU-a i mnogih država članica EU-a u pogledu slabljenja vladavine prava u Turskoj; ističe da bi propust visokih dužnosnika EU-a da dosljedno i javno govore o aktualnom nazadovanju demokracije, posebno tijekom službenih posjeta toj zemlji, mogao dodatno otuđiti tursko civilno društvo te ugroziti ugled i vjerodostojnost EU-a, među ostalim u onim segmentima turskog društva koji najviše podržavaju EU, na način da će biti potrebno mnogo vremena za popravljanje štete; poziva veleposlanika EU-a i veleposlanike država članica EU-a u Turskoj da nastave posjećivati istaknute zatvorenike, da prisustvuju relevantnim suđenjima, da javno izražavaju protivljenje stalnim napadima na političke stranke i članove oporbe i neistomišljenike te da sustavno upozoravaju turske vlasti na te probleme, uz istodobno održavanje bliskih kontakata s civilnim društvom;

Temelj pristupnog procesa: demokracija, vladavina prava i temeljna prava

8. izražava ozbiljnu zabrinutost zbog kontinuiranog ozbiljnog narušavanja vladavine prava i manjka neovisnosti pravosuđa u Turskoj u okviru duboko ukorijenjenog autoritarnog tumačenja predsjedničkog sustava; žali zbog represije i proizvoljnih sudskih postupaka koje tursko pravosuđe provodi nad političarima, novinarima, odvjetnicima, aktivistima, umjetnicima i svima koji se usude izraziti kritičan stav; nadalje žali zbog sve manjeg prostora za slobodu medija, građansku aktivnost i pravo na okupljanje u zemlji te poziva vladu da preokrene taj trend prije nego što bude prekasno; poziva na donošenje strukturnih mjera kojima bi se omogućila znatno veća neovisnost pravosuđa;

9. žali zbog manjka nepristranosti i neovisnosti te raširene primjene dvostrukih standarda u pravosuđu, i na razini tužitelja i na razini sudaca, posebno u vezi sa slučajevima vrijeđanja dužnosnika ili optužbama za korupciju; konstatira da se prema pristašama vlade ne postupa jednako kao prema članovima oporbe; nadalje žali zbog nezakonite prakse razrješivanja i proizvoljnog premještanja sudaca koji rade na političkim predmetima, što znatno utječe na nepristranost postupka; poziva tursko pravosuđe da prestane upotrebljavati dokaze prikupljene od tajnih svjedoka, što je posebno uhodana praksa u predmetima koji izazivaju veliko zanimanje, koji se

prihvaćaju bez provjere, što je očito kršenje prava na pošteno suđenje i u suprotnosti sa sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava; naglašava da takva zloupotreba sudskih postupaka dovodi do ozbiljnog kršenja pravne pretpostavke nedužnosti te je u suprotnosti s međunarodnim pravnim obvezama i turskim nacionalnim pravom; zabrinut je zbog izvješća o ozbiljnom pogoršanju kvalitete sudskih postupaka u Turskoj, što se posebno očituje u niskoj kvaliteti optužnica, čime se krše i nacionalni i međunarodni pravni standardi; upozorava na Vijeće sudaca i državnih odvjetnika i očit manjak neovisnosti tog tijela o vladi pri odabiru, zapošljavanju i promaknuću sudaca i državnih odvjetnika kao jedan od ključnih čimbenika koji omogućuje namjerno korištenje pravosuđa kao oružja za ušutkavanje kritičara;

10. sa žaljenjem napominje da, iako politika proširenja EU-a trenutačno dobiva novi zamah, Turska propušta tu priliku zbog izostanka demokratskih reformi; nadalje napominje da bi prvi korak za iskorištavanje te prilike bilo poštovanje presuda Europskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda Turske; i dalje je zgrožen činjenicom da turske vlasti, a posebno tursko pravosuđe, kontinuirano ne poštuju i ne provode ključne presude Ustavnog suda Europskog suda za ljudska prava, čime se ugrožava pravna sigurnost i nastavljaju sustavne povrede prava; sa žaljenjem prima na znanje dugotrajnost postupaka zbog povrede prava koje je pokrenuo Odbor ministara Vijeća Europe, zbog čega su izostale djelotvorne mjere za izvršenje presuda Europskog suda za ljudska prava i osiguravanje njihova poštovanja; poziva Komisiju i države članice da iskoriste sve diplomatske kanale kako bi potaknule Tursku da provede presude Europskog suda za ljudska prava i da razmotre primjenu relevantne uvjetovanosti financiranja u vezi s usklađenošću s presudama Europskog suda za ljudska prava; najoštrije osuđuje kontinuiranu i namjernu odluku turskih vlasti da na političkoj osnovi nezakonito drže u zatvoru istaknute osobe kao što su bivši supredsjednici stranke HDP Selahattin Demirtaș i Figen Yüksekdağ, koji su u zatvoru više od devet godina, te borac za ljudska prava Osman Kavala, koji je u zatvoru više od osam godina, unatoč relevantnim presudama Europskog suda za ljudska prava; poziva na njihovo trenutačno i bezuvjetno puštanje na slobodu; zgrožen je činjenicom da je Selahattin Demirtaș 6. siječnja 2026., umjesto da je odmah pušten na slobodu, dobio dodatnu kaznu zatvora u trajanju od više od jedne godine u drugom predmetu zbog govora održanih još 2015., unatoč trima ključnim presudama Europskog suda za ljudska prava kojima se poziva na njegovo puštanje na slobodu, od kojih je posljednja pravomoćno donesena 3. studenoga 2025.; smatra da su te radnje teška zloupotreba ovlasti i primjer očitog nepoštovanja vladavine prava; apelira na Tursku da u potpunosti provede sve presude Europskog suda za ljudska prava u skladu s člankom 46. Europske konvencije o ljudskim pravima te u skladu s bezuvjetnim obvezama koje proizlaze iz članka 90. turskog ustava, uključujući presudu Euroskog suda za ljudska prava iz 2023. u predmetu Yüksel Yalçınkaya / Turska i povezanim predmetima; prima na znanje odluku

Europskog suda za ljudska prava da ne dodijeli naknadu ili ne pokrije sudske troškove u tisućama naknadnih predmeta, što bi moglo biti nepravedno prema tužiteljima i u suprotnosti s prijašnjom praksom tog suda; poziva Tursku da poštuje i presude povezane s nestalim osobama i imovinom na Cipru, uključujući odluku Europskog suda za ljudska prava od 24. siječnja 2008. u predmetu ubojstava Tasosa Isaka i Solomosa Solomua; poziva turske vlasti da izvrše međunarodne uhidbene naloge izdane protiv osumnjičenika za ta ubojstva te da predaju te osobe Republici Cipru;

11. duboko je zabrinut zbog sve veće ustavne krize u Turskoj jer redovni sudovi odbijaju poštovati obvezujuće presude Ustavnog suda ili druge odluke relevantnih viših sudova, što je očito kršenje pravnog poretka; osuđuje nastavak pritvora optuženika Cana Atalaya u predmetu Gezi unatoč dvjema obvezujućim odlukama Ustavnog suda te snažno osuđuje nezakonito oduzimanje njegova parlamentarnog mandata i otvoreno nepoštovanje ustavnih jamstava i demokratske volje biračkog tijela; osuđuje odluku 13. Visokog kaznenog suda u Istanbulu o odbijanju naloga Ustavnog suda za ponovno suđenje u slučaju Tayfuna Kahramana, još jednog optuženika u predmetu Gezi, čije se zdravlje nedavno ozbiljno pogoršalo, čime je odbijen zahtjev za obustavu izvršenja kazne i njegovo puštanje na slobodu; zgrožen je nedavnom osuđujućom presudom u pogledu poznate menadžerice talenata Ayşe Barım zbog navodnog sudjelovanja u prosvjedu u parku Gezi prije 13 godina unatoč nepostojanju ikakvih dokaza o prijestupu; nadalje žali zbog toga što je 13. Vijeće za upravne sporove Regionalnog upravnog suda u Ankari odbilo provesti ključnu odluku Državnog vijeća u predmetu Hafize Öztürk Türkmen, prvoj koja se odnosi na osobu iz redova „akademika za mir” i kojom je trebala biti vraćena na svoje radno mjesto na sveučilištu; poziva na trenutačno i bezuvjetno puštanje na slobodu svih proizvoljno pritvorenih pojedinaca, na odbacivanje optužbi protiv onih koji se kazneno gone isključivo zbog ostvarivanja svojih temeljnih prava te na okončanje zlouporabe protuterorističkih i pravosudnih mehanizama radi ušutkavanja kritičara;

12. osuđuje neumorne napade turske vlade na političke stranke i članove oporbe, koji su tijekom prošle godine bili posebno ozbiljni u pogledu glavne oporbene stranke CHP, čime se Turska još više udaljava od ionako ograničenog višestranačja prema potpuno autoritarnoj vladavini; oštro osuđuje politički osmišljeno razrješenje dužnosti predsjednika CHP-a Özgüra Özela i stranačkog vodstva nakon sudske presude kojom je kongres CHP-a 2023. proglašen ništavim i kojom je odlučeno da se bivše stranačko vodstvo vrati na vlast; poziva tursku vladu da prekine s tim taktikama zlostavljanja, koje predstavljaju težak napad na demokratski pluralizam, vladavinu prava i suverenu volju stranačkih članova i glasača u Turskoj; smatra da je taj slučaj najnoviji primjer šireg obrasca represije protiv oporbe, koji uključuje upotrebu pravosudnog sustava kao oružja u cilju uklanjanja potencijalnih konkurenata na budućim izborima, čime Turska u potpunosti postaje autoritarni sustav; poziva Komisiju i države

članice da u svojim razmjenama s turskom vladom javno i privatno osude ukidanje vodstva CHP-a i da konstruktivnije surađuju s oporbenim strankama u Turskoj; zabrinut je zbog rizika od dugotrajne unutarnje krize unutar glavne oporbene stranke ako se brzo ne održi kongres koji bi članovima stranke omogućio da demokratski odrede svoje vodstvo;

13. ponovno snažno osuđuje nastavak pritvora i razrješenje dužnosti gradonačelnika metropolitanske općine Istanbul Ekrema İmamoğlua iz CHP-a u masovnom političkom predmetu kojim je obuhvaćeno više od 400 optuženika, uključujući okružne gradonačelnike i dužnosnike, od kojih je 105 trenutačno u istražnom zatvoru; odlučno odbacuje odluku Regionalnog suda u Ankari od 21. svibnja 2026. o poništenju odluke 38. redovne i 21. izvanredne konvencije CHP-a i o vraćanju bivšeg vođe CHP-a Kemala Kılıçdaroğlua na mjesto sadašnjeg vođe Özgüra Özela; smatra tu presudu očitim primjerom uplitanja države u unutarnja pitanja najveće oporbene stranke; nadalje, osuđuje uhićenje izabranog oporbenog gradonačelnika Mustafe Bozbeyja 4. travnja 2026., zajedno s nekoliko članova CHP-a, navodno na temelju lažnih optužbi za korupciju i podmićivanje; smatra da su ti događaji dodatni dokaz sustavnog slabljenja demokratskog upravljanja i političkog pluralizma na lokalnoj razini u Turskoj; pozdravlja nedavne posjete gradonačelnika iz EU-a te predstavnika gradova i članova Europskog odbora regija Turskoj, tijekom kojih su iskazali solidarnost i potporu optuženicima; ponavlja poziv na poštovanje općinskih sloboda; duboko je zabrinut zbog prihvaćanja optužnice od gotovo 4000 stranica, pripremljene pod odgovornošću zloglasnog bivšeg glavnog javnog tužitelja İstanbula Akına Gürleka, u kojoj je İmamoğlu optužen za vođenje velike kriminalne mreže i počinjenje 142 kaznena djela, što bi moglo dovesti do kazne zatvora u trajanju do 2430 godina; pozdravlja važnu odluku Europskog suda za ljudska prava da u okviru svojeg postupka za „prioritetne predmete” prihvati İmamoğluovu tužbu zbog navodnog nezakonitog pritvaranja; osuđuje dugogodišnje napade na Ekrema İmamoğlua, aktualnog predsjedničkog kandidata CHP-a, i to vođenjem desetaka istraga, preklapanjem sudskih predmeta i donošenjem proizvoljnih administrativnih odluka, uključujući još jednu nedavnu optužnicu za „političku špijunažu” te nezakonito i politički motivirano poništavanje njegove sveučilišne diplome, što je preduvjet da bi mogao biti predsjednik; žali zbog odluke petog upravnog suda u Istanbulu od 23. siječnja 2026. o odbijanju İmamoğluova zahtjeva za poništenje odluke o opozivu; duboko je zabrinut zbog zapanjujućeg broja postupaka pokrenutih u Velikoj narodnoj skupštini Turske, kojima se traži ukidanje parlamentarnog imuniteta sadašnjih zastupnika, što u velikoj mjeri utječe na članove oporbenih stranaka; naglašava da se tim mjerama ugrožavaju izgledi za snažnije i sveobuhvatnije partnerstvo EU-a i Turske te općenito bolji odnosi; poziva sve političke aktere u Turskoj da se ozbiljno uključe u jačanje Velike narodne skupštine Turske kao pluralističkog doma, da se suoče s izazovima u turskom društvu i da postave temelje za demokratsku budućnost;

14. ozbiljno je zabrinut zbog daljnjeg pogoršanja lokalne demokracije u Turskoj; oštro osuđuje razrješenja dužnosti i uhićenja najmanje 39 izabranih gradonačelnika iz oporbenih stranaka i desetaka lokalnih dužnosnika, kao i zamjenu 13 gradonačelnika povjerenicima koje je imenovala vlada, često u vezi s preširokom i proizvoljnom primjenom turskog zakonodavstva u području borbe protiv terorizma ili neutemeljenim optužbama za korupciju; ponovno ističe da smatra da je ta dugogodišnja praksa imenovanja povjerenika evidentan napad na najosnovnija načela lokalne demokracije; apelira na turske vlasti da odmah prekinu i poniš te represiju nad oporbenim općinama, koja se među ostalim provodi selektivnom zapljenom financijskih sredstava, te da poštuju prava glasača da izaberu svoje predstavnike u skladu s preporukama Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europe i Venecijanske komisije; duboko je zabrinut zbog nedavne pravne reforme kojom se od lokalnih vlasti, njihovih povezanih subjekata i poduzeća pod općinskom kontrolom zahtijeva da dobiju odobrenje predsjednika prije osnivanja poduzeća ili zadruga i donošenja drugih strateških financijskih odluka, čime se znatno proširuje središnji nadzor izvršne vlasti nad lokalnim gospodarskim donošenjem odluka i dodatno ugrožava sve manja autonomija lokalnih vlasti; ističe da ukidanje lokalne demokracije znatno oslabljuje kapacitet države, osobito pružanje usluga, reagiranje na krize (primjerice na potrese) i socijalne usluge za izbjeglice i ranjive skupine, te stoga ugrožava sigurnost ljudi;

15. osuđuje uznemiravanje i napade na odvjetnike obrane zbog njihovih profesionalnih aktivnosti, kao što je vidljivo iz aktualnog zatvaranja odvjetnika Mehmeta Pehlivana, koji je odvjetnik Ekrema İmamoğlua, ili nedavnog osuđivanja na 11 godina zatvora Ramazana Demira (odvjetnika Selahattina Demirtaşa); smatra da te i ostale radnje protiv odvjetnika čine neprihvatljivo zadiranje u pravo na obranu i pravnu struku, što je jedan od temeljnih elemenata funkcionalnog pravosuđa i vladavine prava; pozdravlja činjenicu da je 26. kazneni sud za teška kaznena djela u Istanbulu oslobodio predsjednika i 10 članova izvršnog odbora Odvjetničke komore u Istanbulu od optužbi povezanih s terorizmom, ali naglašava da taj kazneni predmet uopće nije trebao biti pokrenut; poziva turske vlasti da uvedu zaštitne mjere za neovisnost, sigurnost i autonomiju odvjetnika te da osiguraju da odvjetnici i njihova strukovna tijela ne budu izloženi kaznenom progonu niti drugim vrstama neprimjerenog pritiska samo zbog obavljanja svojih zakonitih funkcija, te time zajamče da su prava pravnih stručnjaka usklađena sa standardima Vijeća Europe;

16. nastavlja osuđivati kontinuirani i sve intenzivniji kazneni progon, cenzuru i uznemirivanje novinara i neovisnih medija, čime im se uskraćuje sloboda obavljanja profesionalnih dužnosti i informiranja javnosti, što je presudno za funkcionalno demokratsko društvo; izražava duboku zabrinutost zbog izvješća u kojima se navodi da je do 90 % nacionalnih medija sada provladino ili pod kontrolom vlade; u tom pogledu izražava duboko žaljenje zbog toga što je turska vlada

zaplijenila TELE1, jednu od nekoliko preostalih radiotelevizijskih kuća koje iznose kritične stavove, i koja je sada pod kontrolom povjerenika, te taj čin smatra namjernim napadom na slobodu medija; osuđuje uznemiravanje neovisnih novinara koji su 2025. bili izloženi povećanom broju uhićenja i pritvaranja, uglavnom povezanih s optužbama za „članstvo u terorističkoj organizaciji”, „vrijeđanje predsjednika” ili navodno kršenje zakona o okupljanju i prosvjedima; s velikom zabrinutošću prati slučajeve reportera Deutsche Wellea Alicana Uludağa, koji je uhićen zbog objava na društvenim mrežama objavljenih prije više od godinu dana, zadržan je više od 90 dana u zatvoru s najvišim stupnjem sigurnosti i nedavno je pušten na slobodu, iako optužbe protiv njega nisu odbačene te će se njegovo suđenje nastaviti u rujnu, potom glavnog urednika postaje TELE1 Merdana Yanardağa, koji je trenutačno pritvoren zbog optužbi za „špijunažu”, reportera Medyascopea Furkana Karabaya, koji je više puta uhićen tijekom posljednje tri godine te mu je nedavno izrečen dvomjesečni kućni pritvor, televizijske voditeljice Sedef Kabaş, koja se zbog objava na društvenim mrežama suočava s još jednim sudskim sporom, novinarskog veterana Fatiha Altaylija, koji je nedavno pušten na slobodu do donošenja odluke o žalbi na kaznu zatvora u trajanju od više od četiri godine na temelju apsurdnih optužbi za fizičke prijetnje turskom predsjedniku, reportera BirGüna İsmaila Arıja, koji je nedavno uhićen zbog navodnih optužbi da svojim istraživačkim radom provodi „dezinformiranje”, te švedskog novinara Joakima Medina; poziva na trenutačno i bezuvjetno oslobađanje svih nepravedno pritvorenih novinara; izražava duboko žaljenje zbog instrumentalizacije Vrhovnog vijeća za radioteleviziju, koje bi trebalo biti neovisno, kako bi se dodatno ugušili neovisni mediji financijskim sankcijama i sankcijama u pogledu emitiranja, koje se u velikoj mjeri nameću medijskim kućama koje iznose kritične stavove; izražava žaljenje zbog višestrukih i sustavnih mjera protiv slobode izražavanja na internetu, uključujući opetovana ograničenja pristupa internetu, ograničavanje brzine internetskih usluga, zabranu emitiranja, blokiranje računa na društvenim mrežama, internetskih stranica i tisuća novinskih članaka, uz zahtjeve za uklanjanje sadržaja u cilju ušutkavanja novinara i običnih građana, često zbog „nacionalne sigurnosti i javnog reda”; osuđuje činjenicu da turske vlasti instrumentaliziraju pravne odredbe kako bi ograničile rad novinara i izvršile ciljani pritisak na njih; poziva turske vlasti da odmah osiguraju zaštitu slobode izražavanja i slobode medija te da zajamče da nijedna osoba ne bude lišena slobode samo zbog mirnog ostvarivanja temeljnih prava, u skladu s međunarodnim obvezama Turske u području ljudskih prava;

17. i dalje izražava zabrinutost zbog zabrana okupljanja, često na neutemeljenim osnovama, te zbog prekomjerne upotrebe sile protiv mirnih prosvjednika; naglašava da su te prakse u suprotnosti s jamčenjem prava na mirno okupljanje u skladu s člankom 34. turskog Ustava te da i dalje ne zadovoljavaju međunarodne standarde u području ljudskih prava; izražava posebnu zabrinutost zbog utjecaja koji ta kršenja osobnih sloboda imaju na studentski pokret i zbog

toga što se čini da se širok raspon represivnih mjera, uključujući proizvoljna pritvaranja, disciplinske istrage, smanjenje stipendija, deložaciju iz studentskih domova, cenzuru medija i fizičko nasilje, upotrebljava u cilju ograničavanja prisutnosti mladih u javnoj sferi; izražava žaljenje zbog velikog broja pojedinaca koji su pritvoreni ili podvrgnuti mjerama sudskog nadzora zbog članstva u organizacijama civilnog društva i odvjetničkim komorama, ili zbog sudjelovanja u prosvjedima, posebno onih održanih nakon uhićenja i pritvaranja gradonačelnika Istanbula Ekrema İmamoğlua te prosvjeda povezanih s 1. svibnjem kao i pravima žena i pripadnika skupine LGBTI+; prima na znanje neke pozitivne korake, uključujući neke oslobađajuće presude, ali potiče turske vlasti da poštuju slobodu okupljanja i prosvjeda bez nepotrebnih ograničenja;

18. izražava sve veću zabrinutost zbog načina na koji turske vlasti provode regresivan moralni program koji se temelji na vjerskom pristupu u svim područjima društva, što je u znatnoj opreci sa sekularnim temeljima Republike Turske koji su utvrđeni u njezinu ustavu; napominje da se ta sve veća promjena, koju promiče vladajuća koalicija, može primijetiti u zakonodavstvu, političkom diskursu, obrazovanju, kulturnom životu i medijima, što otvara ozbiljna pitanja o slabljenju sekularizma, pluralizma i temeljnih sloboda; izražava zabrinutost zbog odluke turske vlade da podnese tužbu protiv 168 potpisnika deklaracije „Zajedno u obranu sekularizma”, među kojima su novinari, umjetnici i akademici;

19. i dalje izražava duboku zabrinutost zbog stanja akademske slobode i institucionalne neovisnosti, čemu svjedoči pogoršanje stanja na Sveučilištu Boğaziçi nakon što je 2021. odlukom turskog predsjednika imenovan novi rektor; smatra da to proširenje modela povjerenika na akademske institucije, koje ima jasan negativan učinak na akademski život i uspješnost institucije, predstavlja daljnje odstupanje od standarda EU-a o akademskoj slobodi, te odražava pokušaje vlade da pojača kontrolu nad svakim prostorom mogućeg neslaganja; poziva turske vlasti da osiguraju demokratsko upravljanje i autonomiju na sveučilištima u zemlji te da stanu na kraj represiji nad studentima koja se provodi ograničavanjem njihove slobode udruživanja i izražavanja te njihova prava na potpuno i slobodno sudjelovanje u akademskom životu; izražava zabrinutost zbog slučaja Sveučilišta Bilgi, koje je naglo zatvoreno predsjedničkim dekretom 22. svibnja 2026. i ponovno otvoreno tri dana kasnije nakon velikog otpora javnosti i raširenih prosvjeda studenata i akademika, kao još jednog primjera prijetnji akademskoj slobodi, institucionalnoj autonomiji i državnoj intervenciji u visokom obrazovanju;

20. i dalje izražava duboku zabrinutost zbog prava žena, a posebno zbog visoke razine rodno uvjetovanog nasilja i visoke učestalosti femicida u Turskoj; apelira na turske vlasti da poboljšaju zakonodavni okvir i njegovu provedbu, među ostalim potpunom primjenom Zakona o zaštiti br. 6284, kako bi se učinkovito suzbili svi oblici nasilja nad

ženama i praksa takozvanih „ubojstava iz časti”, uspostavili snažniji mehanizmi zaštite te okončala i dalje prisutna politika nekažnjavanja privođenjem zlostavljača pravdi; izražava žaljenje zbog toga što se turska vlada, unatoč tome što je 2025. proglasila „godinom obitelji”, odlučila za izrazito ideološki i regresivan pristup usmjeren na rodnu ravnopravnost kao prijetnju, čime se dodatno smanjuje vidljivost žena u javnom prostoru, a nasilje nad ženama i djevojčicama često tretira kao privatno obiteljsko pitanje, što doprinosi nekažnjavanju; ponavlja da čvrsto osuđuje činjenicu da se Turska predsjedničkim dekretom povukla iz Istanbulske konvencije te još jednom poziva na poništavanje te odluke i na ponovnu ratifikaciju tog sporazuma; izražava zabrinutost zbog činjenice da se organizacije civilnog društva koje se bave pravima žena i dalje suočavaju sa sve većim pritiskom, među ostalim sustavnim administrativnim uznemiravanjem i sudskim progonom; potiče tursku vladu da ispravi kontinuirani nedostatak rodne ravnopravnosti u gospodarskom životu jer Turska ima jednu od najnižih stopa sudjelovanja žena na tržištu rada među zemljama OECD-a, kao i kontinuirano nisku razinu sudjelovanja žena u postupcima donošenja odluka i izrade politika;

21. i dalje osuđuje aktualna kršenja i izostanak zaštite temeljnih prava pripadnika skupine LGBTI+ u Turskoj, uključujući proizvoljna pritvaranja, učestalost govora mržnje, zločina iz mržnje, fizičkih napada i diskriminatorne retorike, kao i kontinuirane medijske stereotipe i stigmatizaciju na temelju seksualne orijentacije i rodnog identiteta; izražava žaljenje zbog činjenice da su turske vlasti, umjesto da riješe problem kontinuirane diskriminacije, čak pojačale represiju koristeći se inicijativom „godina obitelji” kao platformom koja je posebno usmjerena na pripadnike zajednice LGBTI+ i na njihova prava; izražava duboku zabrinutost zbog više nacrta zakonodavnih prijedloga koji su procurili tijekom protekle godine, a koji su prvi put u povijesti Republike Turske uključivali kriminalizaciju bilo kakvog izražavanja LGBTI+ identiteta i sporazumnog istospolnog seksualnog čina; poziva turske vlasti da se suzdrže od bilo kakve reforme turskog kaznenog zakona koja bi bila u suprotnosti s međunarodnim obvezama Turske, uključujući one u okviru Europske konvencije o ljudskim pravima; izražava duboko žaljenje zbog toga što je turska vlada 2025. nastavila zabranjivati Kuir fest i Povorku ponosa u Istanbulu i na drugim lokacijama, kao i mnoge druge aktivnosti protiv homofobije, te je istodobno izdala službeno odobrenje za skupove i demonstracije usmjerene protiv pripadnika zajednice LGBTI+ kojima se promiču isključenost i diskriminacija; izražava žaljenje zbog sudskog zatvaranja udruge Genç LGBTI+ sa sjedištem u Izmiru, uslijed povećanog uznemiravanja organizacija civilnog društva koje se bave LGBTI+ pitanjima, na temelju optužbi za „opscenost” koje se sve više koriste za napade na aktiviste i umjetnike, uključujući turskog pjevača Mabela Matiza; pozdravlja odluku suda u Ankari od 23. veljače 2026. o oslobađanju borca za ljudska prava i aktivista skupine LGBTI+ Enesa Hocaoğullarıja od svih optužbi; izražava žaljenje zbog neopravdanog kaznenog progona koji je pretrpio, uključujući 35 dana

istražnog zatvora zbog uživanja slobode govora na konferenciji Vijeća Europe u ožujku 2025.;

22. ponavlja svoj poziv potpredsjednici Komisije / visokoj predstavnici Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku da, s obzirom na prethodno opisano ozbiljno nazadovanje demokracije, razmotri restriktivne mjere u okviru globalnog režima sankcija EU-a u području ljudskih prava, uključujući zamrzavanje imovine u EU-u, protiv turskih dužnosnika odgovornih za teška i namjerna kršenja ljudskih prava i temeljnih sloboda, uključujući dužnosnike koji preuzimaju ulogu povjerenika i one koji ih imenuju, ili one koji su ključni akteri u represivnim državnim mehanizmima, kao što je bivši glavni javni tužitelj u Istanbulu Akın Gürlek; zgrožen je njegovim nedavnim promaknućem u ministra pravosuđa, što pokazuje da je tijekom svoje karijere uvijek bio politički akter koji slijedi politički program; izražava snažnu solidarnost s turskim civilnim društvom, organizacijama za ljudska prava, organizacijama žena i LGBTI+ osoba, inicijativama mladih, strukovnim komorama, odvjetničkim komorama i sindikatima; ponavlja svoje stajalište da bi financijska i tehnička pomoć EU-a trebala ostati usmjerena na te skupine i da bi je trebalo povećati;

23. osuđuje prijavljene slučajeve transnacionalne represije usmjerene na turske državljane u inozemstvu, uključujući zastrašivanje, prisilno vraćanje i zlouporabu mehanizama međunarodne suradnje; osuđuje aktivnosti Turske koje su ugrozile europsku socijalnu koheziju, sigurnost i demokratske procese, uključujući uplitanje u unutarnje poslove država članica putem zajednica dijaspore i upotrebu njezine državne agencije Anadolu kao propagandnog tijela; i dalje je zabrinut zbog toga što se rasistički ekstremistički pokret Ülkü Ocakları, poznat i kao Sivi vukovi, koji je usko povezan s vladajućom koalicijom Stranka nacionalnog pokreta (MHP), širi ne samo u Turskoj, nego i u državama članicama EU-a; poziva EU i države članice da razmotre mogućnost zabrane njegovih udruženja u državama članicama EU-a; osuđuje politiku turskih vlasti u pogledu političke, financijske, medijske i logističke potpore pokretima, mrežama, udrugama, dobrotvornim organizacijama i obrazovnim tijelima povezanima s Muslimanskim bratstvom koji djeluju na teritoriju nekoliko država članica EU-a, kao i u susjedstvu EU-a, što im omogućuje provođenje aktivnosti koje uključuju ideološki utjecaj, financiranje i novačenje; poziva Tursku da ukine sve oblike potpore tim organizacijama;

24. izražava duboku zabrinutost zbog toga što nije došlo do poboljšanja teške situacije u turskim zatvorima zbog velike prenapučenosti i loših životnih uvjeta, s izvješćima, uključujući ona Vijeća Europe, o raširenoj pojavi mučenja i zlostavljanja te o vrlo ograničenom pristupu osnovnim potrebama kao što su higijena i zdravstvena skrb, kao i informacijama; prima na znanje izvješća o trudnicama koje se nalaze u istražnom zatvoru, uključujući slučajeve poroda u pritvoru; potiče Tursku da prednost da mjerama koje ne uključuju oduzimanje slobode za trudnice i da osigura potpunu provedbu pravila UN-a iz

Bangkoka o zatvorenicama; izražava posebnu zabrinutost zbog zatvorskih uvjeta maloljetnika, starijih osoba i teško bolesnih zatvorenika, koji navodno nisu u skladu sa standardima koje je utvrdio Odbor Vijeća Europe za sprečavanje mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja; prima na znanje nedavne pravne reforme zakona o zatvorskim kaznama kojima je otvoren put za prijevremeno ili uvjetno puštanje na slobodu tisuća zatvorenika; poziva turske vlasti da izbjegavaju svaku politički motiviranu diskriminirajuću provedbu tih reformi i da prednost daju oslobađanju zatvorenika u osjetljivom položaju, uključujući starije osobe, bolesnike, osobe s invaliditetom i majke s djecom; poziva turske vlasti da reformiraju svoju zatvorsku politiku kako bi se riješio problem nedostatnih pravnih jamstava za sprečavanje mučenja i zlostavljanja te kako bi se poboljšao njihov odgovor na prijavljene slučajeva mučenja, uznemiravanja i zlostavljanja; izražava zabrinutost zbog izvješća lokalnih organizacija za ljudska prava u kojima se upozorava na ponovni porast prisilnih nestanaka od 2016.;

25. pohvaljuje turske vlasti i političke stranke za njihove napore u kontekstu aktualne inicijative „Turska bez straha”, koja je otvorila put znatnim postignućima kao što je najavljeno raspuštanje teroristička organizacije Kurdistanska radnička stranka (PKK); međutim, izražava žaljenje zbog nedostatka pravodobnog i odlučnog djelovanja turske vlade, koja je zbog svog pristupa i taktike odugovlačenja u sljedećim koracima u tom procesu postala krhkija i osjetljivija na vanjske događaje, istodobno otvarajući prostor za daljnju polarizaciju; naglašava da je potrebno spriječiti da se široka primjena antiterorističkog zakonodavstva koristi za ograničavanje zakonitih političkih aktivnosti, mirnog neslaganja, rada civilnog društva i neovisnih medija; izražava žaljenje zbog činjenice da je ta inicijativa popraćena atmosferom represije i ograničavanja demokratskih lokalnih vlasti; izražava žaljenje zbog kontinuirane političke represije, sudskog uznemiravanja i ograničenja kulturnih i jezičnih prava s kojima se suočavaju kurdski građani, čime se podrivaju demokratska načela i socijalna kohezija; prima na znanje završno izvješće Povjerenstva za nacionalnu solidarnost, bratstvo i demokraciju, osnovanog u okviru Velike narodne skupštine Turske; izražava nadu da će taj proces nastaviti napredovati, uz istaknutu ulogu turskog parlamenta, do te mjere da će pružiti mirno i održivo rješenje za političku, socijalnu, demokratsku i sigurnosnu dimenziju kurdskog pitanja te donijeti provedbu zakonodavnih reformi za kurdska prava, čime bi se postiglo pomirenje različitih skupina u turskom društvu; ističe da bi taj proces trebao biti prilika za rješavanje dugotrajnih pitanja povezanih s ljudskim pravima kao i za jačanje demokratskih institucija; potiče sve dionike, posebno tursku vladu, da u potpunosti iskoriste taj proces kako bi unaprijedili reforme i povećali zaštitu ljudskih prava usklađivanjem borbe protiv terorizma, koja je i dalje važno područje suradnje s EU-om, i drugog zakonodavstva i njegove provedbe, sa standardima EU-a i Vijeća Europe u području ljudskih prava, te da odbace pristup utemeljen na sigurnosti koji je prevladavao tijekom posljednjeg desetljeća; smatra

da su neki nedavni događaji proturječni i zabrinjavajući znakovi, kao što su nastavak sustava povjerenika ili nove osuđujuće presude izrečene Selahattinu Demirtaşu, njegovu odvjetniku Ramazanu Demiru i načelniku istanbulskog okruga Esenyurt Ahmetu Özeru, koji je osuđen na više od šest godina zatvora na temelju optužbi za „članstvo u terorističkoj organizaciji” zbog svoje uloge u neformalnom političkom savezu između njegove stranke CHP i stranke DEM na lokalnim izborima 2024.;

26. poziva turske vlasti da uspostave institucionalni okvir kao sastavni dio bilo kakvog trajnog mirovnog procesa kako bi se riješilo pitanje prisilnih nestanaka, prisilnog raseljavanja i drugih teških kršenja ljudskih prava koja proizlaze iz desetljeća sukoba oko kurdskog pitanja; potiče na uspostavu pluralističkih mehanizama praćenja i svrhovito uključivanje organizacija za ljudska prava i aktera civilnog društva, među ostalim u provedbu preporuka Povjerenstva za nacionalnu solidarnost, bratstvo i demokraciju;

27. potvrđuje da Turska pruža načelno adekvatna pravna jamstva za slobodu vjeroispovijesti ili uvjerenja te da se u toj zemlji u načelu poštuje sloboda bogoslužja; apelira na turske vlasti da isprave preostale nedostatke kad je riječ o zaštiti prava etničkih i vjerskih manjina, osobito u pogledu njihove pravne osobnosti, nedovoljne zaštite i nedovoljnog promicanja manjinskih jezika, ograničenog pristupa potpori za školovanje, ograničenja u području osposobljavanja, imenovanja i sukcesije svećenstva, ograničenog pristupa medijima i javnom oglašavanju na manjinskim jezicima, te trajnih komplikacija u ostvarivanju prava vlasništva; poziva Tursku da provede preporuke Venecijanske komisije, rezolucije Vijeća Europe i sve relevantne presude Europskog suda za ljudska prava u tom pogledu, među ostalim u pogledu grčkog pravoslavnog stanovništva otoka Gökçeada (Imbros) i Bozcaada (Tenedos); sa zabrinutošću konstatira da se predstavnici različitih vjeroispovijesti, uključujući nemuslimanske zajednice i alevitske zajednice, i dalje suočavaju s birokratskim preprekama pri pokušajima registriranja mjesta bogoslužja; poziva Tursku da donese dugoočekivanu uredbu o izboru članova odbora u nemuslimanskim manjinskim zakladama koje kontroliraju bolnice u zajednici; ponavlja svoj poziv Turskoj da poštuje važnost Ekumenskog patrijarhata za pravoslavne kršćane diljem svijeta, da prizna njegovu pravnu osobnost i javnu upotrebu crkvene titule ekumenskog patrijarha, u skladu s relevantnim preporukama Venecijanske komisije; poziva Tursku da u potpunosti poštuje i zaštiti iznimnu globalnu vrijednost Aje Sofije i muzeja Chora, koji su uvršteni na UNESCO-ov popis svjetske baštine; sa zabrinutošću konstatira da Turska još nije provela dvije odluke Odbora UNESCO-a za svjetsku baštinu iz 2021. i 2023. u pogledu svojih obveza da poduzme posebne mjere kako bi zaštitila te spomenike; izražava žaljenje zbog nedostatne zaštite samostana Panagia Soumela, koji je predložen za uvrštenje na popis svjetske baštine UNESCO-a; izražava duboku zabrinutost zbog vandalizma i uništavanja manjinskih vjerskih objekata; oštro osuđuje kontinuirane

napade mržnje na alevitsku, kršćansku i židovsku manjinu; poziva turske vlasti da provedu produktivne istrage i da kazneno gone osobe odgovorne za zločine iz mržnje, uključujući govor mržnje, i sve oblike diskriminacije manjina te da osiguraju da regulatorna tijela za medije primjenjuju standarde protiv poticanja i govora mržnje, među ostalim protiv vjerskih zajednica, posebno alevitske, kršćanske i židovske zajednice; pozdravlja predviđeno ponovno otvaranje sjemeništa Halki, koje je zatvoreno od 1971., kao važan pozitivan korak u priznavanju vjerskih prava i prava manjina te poziva na uklanjanje svih prepreka njegovu pravilnom funkcioniranju; izražava žaljenje zbog toga što se posljednjih godina administrativne mjere, kao što su kodeksi N-82 i G-87, primjenjuju na stotine stranih kršćanskih pastora, misionara i članova njihovih obitelji, čime ih se bez dokaza, suđenja ili učinkovitih pravnih sredstava okarakterizira kao prijetnjama nacionalnoj sigurnosti, što rezultira njihovom deportacijom iz Turske ili odbijanjem njihova ponovnog ulaska u zemlju; potiče tursku vladu da poduzme sve potrebne korake kako bi osigurala potpunu vjersku slobodu i nediskriminaciju u okviru UN-a i u skladu s pravnom stečevinom i načelima EU-a; poziva Tursku da se suzdrži od bilo kakvih izjava ili djelovanja koja bi se mogla protumačiti kao uplitanje u unutarnje poslove država članica EU-a kad je riječ o položaju muslimanske manjine u Trakiji, u svjetlu relevantnih presuda Europskog suda za ljudska prava;

Socioekonomske reforme i reforme u području održivosti

28. pozdravlja aktualni program makroekonomske stabilizacije i reforme koji provode turske vlasti, kao i njihovu predanost smanjenju inflacije uz istodobnu zaštitu rasta, što je smanjilo inflaciju i povećalo povjerenje u tursku liru, kako je vidljivo i iz nedavnih savjetovanja s osobljem MMF-a u skladu s člankom IV. u Turskoj; napominje da je unatoč tim naporima gospodarska situacija i dalje krhka i nestabilna, dok rezultati neortodoksne monetarne politike i dalje utječu na troškove života; napominje da bi, s obzirom na to da će za ostanak na tom putu biti potrebna stroga monetarna i razborita fiskalna politika, trebalo poduzeti mjere za zaštitu najranjivijih skupina, posebno umirovljenika;

29. napominje da će kontinuirano slabljenje vladavine prava i pravne sigurnosti neizbježno negativno utjecati na povjerenje ulagača i na gospodarstvo; naglašava da održivi gospodarski razvoj zahtijeva snažne demokratske institucije, vladavinu prava, pravnu sigurnost i poštovanje temeljnih prava; ističe goleme financijske posljedice koje nezakonita djelovanja vlasti mogu imati, kao što je vidljivo iz uhićenja gradonačelnika Istanbula u ožujku 2025., što je potaknulo financijska previranja i velike odljeve kapitala te prisililo relevantna tijela da poduzmu izvanredne mjere kako bi zaustavila pad lire, vratila povjerenje ulagača i očuvala financijsku stabilnost, po cijenu znatnog smanjenja službenih pričuva; izražava zabrinutost zbog široke primjene izvanrednih ovlasti dodijeljenih Fondu za osiguranje štednih depozita (TMSF), koji je preuzeo i imenovao povjerenike u stotinama

privatnih poduzeća, uključujući velike konglomerate i medijska poduzeća kao što je TELE1, čime je TMSF postao jedan od najvećih korporativnih aktera u zemlji; napominje da odlazak talentiranih ljudi iz Turske zbog razloga povezanih s vladavinom prava i temeljnim slobodama može sve više negativno utjecati na gospodarsku i socijalnu situaciju;

30. prima na znanje nedavno važno otkriće turske vlade o velikim rezervama elemenata rijetkih zemalja u pokrajini Eskişehir, što bi Tursku moglo pozicionirati kao važnog aktera na strateškom globalnom tržištu; ističe potencijal tog otkrića za doprinos diversifikaciji i otpornosti u globalnim lancima opskrbe elementima rijetkih zemalja, kao i velike izazove koje to podrazumijeva, uključujući pristup naprednim tehnologijama vađenja i prerade te potrebu za osiguravanjem visokih standarda zaštite okoliša i održivog upravljanja resursima;

31. poziva turske vlasti da provedu međunarodne obveze Turske u vezi s borbom protiv korupcije, posebno Konvenciju UN-a protiv korupcije i relevantne konvencije Vijeća Europe, te da osiguraju učinkovite odgovore na preporuke GRECO-a, među ostalim donošenjem potrebnog zakonodavstva, što je jedno od preostalih referentnih mjerila za liberalizaciju viznog režima; naglašava potrebu za poboljšanjem integriteta postupaka javne nabave, financiranja političkih stranaka, pravosuđa, javne uprave i građevinskog sektora, koji su i dalje posebno osjetljivi na korupciju; izražava duboko žaljenje zbog toga što su nedavni slučajevi korupcije na visokoj razini koje su pokrenula nadležna tijela bili usmjereni isključivo na oporbene gradonačelnike i općine, čime je dodatno smanjeno povjerenje u učinkovitost i stvarnu volju nadležnih tijela u borbi protiv korupcije; potiče turske vlasti da osiguraju nepristranost i transparentnost u svojim naporima u borbi protiv korupcije; poziva turske vlasti da intenziviraju borbu protiv krivotvorenja i da ponovno uspostave režim prava vlasništva u skladu s međunarodnim standardima;

32. pozdravlja uklanjanje Turske sa sivog popisa Stručne skupine za financijsko djelovanje (FATF) u lipnju 2024., nakon znatnog napretka u poboljšanju njezina režima za sprečavanje pranja novca i borbi protiv financiranja terorizma; poziva Tursku da se bolje uskladi s pravnom stečevinom EU-a i preporukama FATF-a kako bi dodatno ojačala svoj okvir za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma, među ostalim u pogledu sljedivosti prijenosa i sprečavanja zlouporabe novih kanala plaćanja i kriptoimovine za nezakonito financiranje;

33. ističe da i dalje nije riješen niz ključnih pitanja povezanih s tržištem rada, kao što su neformalno zapošljavanje, razlika u plaći na temelju spola i dohodovna nejednakost; i dalje izražava zabrinutost zbog toga što kolektivni ugovori obuhvaćaju malen broj zaposlenih, kao i zbog ozbiljnih prepreka sindikalnom udruživanju u privatnom sektoru;

smatra da su potrebni dodatni napori kako bi se poboljšali mehanizmi socijalnog dijaloga i premostili novi izazovi u pogledu sigurnosti na radu; podsjeća da su sloboda sindikalnog udruživanja i socijalni dijalog od ključnog značenja za razvoj i prosperitet pluralističkog društva; poziva turske vlasti da uklone prepreke koje ograničavaju prava na sindikalno udruživanje i kolektivno pregovaranje učinkovitom upotrebom mehanizama socijalnog dijaloga te da državnim službenicima priznaju pravo na štrajk; izražava žaljenje zbog opetovanog pritvaranja sindikalista u Turskoj samo zbog obavljanja njihovih dužnosti; u tom pogledu osuđuje činjenicu da je nedavno, 15. ožujka 2026., pritvoren Mehmet Türkmen, predsjednik sindikata tekstilnog sektora BİRTEK-SEN, napominjući da je 2025. također zatvoren na više od mjesec dana; apelira na to da ga se smjesta oslobodi i okonča sudsko uznemiravanje protiv njega;

34. prima na znanje novi turski zakon o klimi iz 2025., koji je stupio na snagu u srpnju 2025., i pozdravlja uključivanje sustava trgovanja emisijama, pri čemu napominje da je potrebno napraviti određena poboljšanja, primjerice u pogledu ograničenja certifikata; izražava žaljenje zbog toga što Turska i dalje ostvaruje vrlo loše rezultate u području ublažavanja klimatskih promjena i poziva Ankaru da izradi vjerodostojan pravni okvir za smanjenje emisija; ističe da plan Ministarstva energetike i prirodnih resursa za podupiranje subvencija za domaću proizvodnju ugljena i proizvodnju električne energije s visokim emisijama ugljika usporava napredak u uvođenju obnovljivih izvora energije; poziva tursku vladu da, među ostalim i s obzirom na to da je 2026. bila domaćin 31. konferencije UN-a o klimatskim promjenama, donese odluku o postupnom ukidanju ugljena i da ubrza svoj vrhunac emisija CO_2, predviđen za 2038.; poziva EU i turske vlasti da prodube i prioritiziraju suradnju u području zelenog plana, posebno u određivanju cijena ugljika u kontekstu mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama, ublaže posljedice za turske izvoznike te podrže financiranje industrijske dekarbonizacije i modernizacije mreže, kao i politike pravedne tranzicije;

35. izražava zabrinutost zbog dobrobiti životinja tijekom prijevoza iz Republike Turske i kroz nju; poziva na poštovanje međunarodnih standarda i sprječavanje prenapučenosti i toplinskog stresa; izražava zabrinutost zbog navoda o ubijanju i zlostavljanju pasa i mačaka lutalica; poziva na kontrolu njihove populacije u skladu s međunarodnim standardima;

Regionalna suradnja i dobrosusjedski odnosi

36. ponovno pohvaljuje Tursku zbog prihvata oko 2,7 milijuna izbjeglica, uključujući 2,3 milijuna Sirijaca pod privremenom zaštitom, što je stanje zabilježeno u siječnju 2026.; napominje da su se, prema izvješćima Frontexa iz siječnja 2025., nezakonite migracije duž granice Turske i EU-a smanjile za otprilike jednu četvrtinu u apsolutnim vrijednostima; ponovno ističe važnost suradnje Turske za

učinkovito i uredno upravljanje migracijskim tokovima; nadalje, prima na znanje činjenicu da je EU od 2011. isplatio gotovo 12,5 milijardi EUR za pomoć Turskoj u podupiranju izbjeglica i zajednica domaćina; podržava nastavak financiranja EU-a za daljnje održavanje zdravstvene skrbi, obrazovanja, zaštite i integracije izbjeglica u Turskoj; poziva EU i države članice da zadrže i, ako je to moguće, povećaju financijsku pomoć za humanitarni i zaštitni prostor u Turskoj, čime bi se povećali napori za potporu turskim organizacijama civilnog društva i organizacijama koje vode izbjeglice;

37. izražava zabrinutost zbog pogoršanja zaštite sirijskih izbjeglica u Turskoj, uključujući ukidanje zdravstvenog osiguranja, zatvaranje izbjegličkih kampova bez odgovarajućih alternativa i smanjenje usluga koje pružaju međunarodne nevladine organizacije i UN; nadalje, i dalje izražava zabrinutost zbog položaja manjinskih skupina, izbjeglica i migranata koji su se 2025. i dalje suočavali s diskriminacijom, nasiljem i prisilnim vraćanjem; ističe da Turska mora nastaviti štititi sirijske izbjeglice dok se ne ispune uvjeti za njihov povratak; poziva turske vlasti da ponovno uvedu „izvidničke” posjete ili ekvivalentne mehanizme kojima se omogućuju informirane odluke o vraćanju; sa zabrinutošću napominje da postoje vjerodostojni navodi o kršenjima ljudskih prava u centrima za vraćanje migranata u Turskoj koje financira EU te poziva Komisiju da pokrene transparentnu i neovisnu istragu; poziva Komisiju da zajamči najveću moguću transparentnost i točnost dodjele sredstava i da se pobrine da projekti koje financira EU, posebno oni koji se odnose na centre za vraćanje migranata i graničnu kontrolu, budu u skladu sa svim relevantnim standardima u pogledu ljudskih prava; poziva Tursku da osigura potpunu i nediskriminirajuću provedbu Izjave EU-a i Turske iz 2016. i Sporazuma o ponovnom prihvatu između EU-a i Turske u odnosu na sve države članice; naglašava da se osjetljiv položaj migranata ne smije instrumentalizirati u političke svrhe protiv EU-a ili njegovih država članica; potiče Tursku da u dobroj vjeri nastavi surađivati sa svim državama članicama EU-a u području migracija, osiguravajući da se krijumčarima ljudi pošalje jasna poruka kako bi se spriječili daljnji nezakoniti tokovi;

38. ponavlja svoj poziv Turskoj da u svojem susjedstvu radi na konstruktivnom, a ne na pretjerano asertivnom ili agresivnom pristupu; pozdravlja kontinuirani dijalog između Grčke i Turske, uključujući sastanke na visokoj razini kao što je sastanak na vrhu premijera Mitsotakisa i predsjednika Erdoğana u veljači 2026., kojim se može potaknuti konstruktivno okruženje i daljnje smirivanje napetosti u istočnom Sredozemlju, što je od presudne važnosti uslijed opasne eskalacije sukoba u široj regiji; ponavlja svoj snažan interes za stabilnost i sigurnost u regiji i potiče sve strane da nastave napredovati u tom smjeru dijaloga i suradnje s ciljem rješavanja svih neriješenih sporova i razlika u okviru međunarodnog prava; izražava duboku zabrinutost zbog toga što Turska i dalje formalno prijeti Grčkoj ratom (*casus belli*), što je nezamislivo među saveznicima i

dobrim susjedima, ako Grčka ostvari svoje zakonsko pravo na proširenje svojih teritorijalnih voda do udaljenosti od 12 nautičkih milja u Egejskome moru u skladu s člankom 3. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora; izražava žaljenje zbog činjenice da Turska i dalje krši suverenitet i suverena prava država članica EU-a, kao što su Grčka i Republika Cipar, među ostalim promicanjem doktrine „plave domovine”, znatnim povećanjem kršenja grčkih teritorijalnih voda i zračnog prostora u odnosu na 2024., iako su potonji i dalje na relativno niskim razinama, političkom instrumentalizacijom sustava NAVTEX, kršenjem grčkog epikontinentalnog pojasa i isključivog gospodarskog pojasa ometanjem napretka projekata za povezanost EU-a, kao što su spojni plinovod Veliko more i plinovod EastMed, koji su određeni kao projekti od zajedničkog interesa EU-a, odbijanjem objave grčkog prostornog planiranja morskog područja objavljenog u skladu s Direktivom o prostornom planiranju morskog područja[6] i objavljivanjem turskog prostornog planiranja morskog područja koje obuhvaća područja pod grčkim suverenitetom i jurisdikcijom, prigovorom na grčku uspostavu morskog parka u Egejskom moru u cijelosti u grčkim teritorijalnim vodama i najavom uspostave dvaju turskih morskih parkova koji će se proširiti na područja pod grčkom jurisdikcijom u kolovozu 2025. ili znatnim povećanjem nezakonitih ribolovnih aktivnosti turskih plovila u grčkim teritorijalnimvodama od 2024.; izražava ozbiljnu zabrinutost zbog prijedloga nacrta zakona koji je pripremio Nacionalni centar za pomorsko pravo i pravo mora Sveučilišta u Ankari (DEHUKAM) kojim bi se kodificirala doktrina „plave domovine” i koji bi mogao biti u izravnoj suprotnosti s uspostavljenim međunarodnim pravom; ponovno poziva Tursku da u potpunosti poštuje suverenitet svih država članica EU-a nad njihovim teritorijalnim morem i zračnim prostorom, kao i njihova suverena prava u skladu s pravom EU-a i međunarodnim pravom, uključujući UNCLOS, što se odnosi i na pravo razgraničavanja epikontinentalnog pojasa i isključivih gospodarskih pojaseva te pravo na istraživanje i iskorištavanje njihovih prirodnih resursa; u tom pogledu poziva Tursku da ne nastavi s donošenjem zakona koji bi mogao biti u suprotnosti s tim načelima; ponavlja svoje stajalište da se Memorandumom o razumijevanju između Turske i Libije o razgraničenju pomorskih jurisdikcija u Sredozemnom moru krše suverena prava trećih zemalja, da on nije u skladu s pravom mora i ne može imati pravne posljedice za treće zemlje;

39. čvrsto potvrđuje svoje stajalište da je jedino rješenje ciparskog problema pravedan, sveobuhvatan, održiv i demokratski dogovor, unutar dogovorenog okvira UN-a, na temelju federacije dviju zajednica i dviju zona s jedinstvenom međunarodnom pravnom osobnošću, jedinstvenim suverenitetom, jedinstvenim državljanstvom

---

6 Direktiva 2014/89/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja (SL L 257, 28.8.2014., str. 135., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/89/oj).

i političkom ravnopravnosti, kako je utvrđeno u relevantnim rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a, dogovorenim područjima konvergencije i okvirom glavnog tajnika UN-a te u skladu s međunarodnim pravom i načelima i vrijednostima na kojima se temelji EU; hitno poziva da se pregovori o ponovnom ujedinjenju Cipra pod pokroviteljstvom glavnog tajnika UN-a što je prije moguće nastave ondje gdje su stali 2017. u Crans-Montani; poziva Tursku da odustane od neprihvatljivog prijedloga dvodržavnog rješenja na Cipru i da se vrati dogovorenom temelju za rješenje i okviru UN-a;

40. pozdravlja korake koje je poduzeo glavni tajnik UN-a prema nastavku pregovora o sveobuhvatnom rješenju, uključujući imenovanje njegove osobne izaslanice za Cipar; poziva Komisiju da što prije imenuje novog posebnog izaslanika Europske komisije za Cipar; pozdravlja dva neformalna sastanka održana u širem formatu, pod pokroviteljstvom glavnog tajnika UN-a, u Ženevi u ožujku 2025. i New Yorku u srpnju 2025., kao i razne sastanke na Cipru predsjednika Nikosa Christodoulidesa i čelnika turske zajednice na Cipru Tufana Erhürmana, uključujući sastanak u prosincu 2025., na kojem je u zajedničkoj izjavi istaknuto da je „stvarni cilj rješenje ciparskog problema s političkom ravnopravnošću, kako je opisano u rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a”; nadalje, pozdravlja stajalište obiju strana koje se nadovezuje na činjenicu da postoji novi vođa turske zajednice na Cipru, što je doprinijelo ponovnoj nadi u stvaranje povoljnog okruženja za nastavak pregovora o rješavanju tog pitanja; toplo pozdravlja dogovor o daljnjim mjerama za izgradnju povjerenja kao pozitivan i relevantan korak te potiče njihovu provedbu; snažno podupire nastavak kontakta između obiju strana pod pokroviteljstvom glavnog tajnika UN-a i rad njegove osobne izaslanice na Cipru; poziva EU i njegove države članice da čvrsto podrže nastavak tog dijaloga i da budu spremni poduprijeti, na svaki potreban način, mogući uspjeh tog procesa; potiče sve strane da iskoriste taj zamah kako bi napredovale prema nastavku pregovora i da ne propuste tu priliku;

41. poziva Tursku na poštovanje statusa sigurnosnog područja i mandata UNFICYP-a i da poništi sva jednostrana djelovanja i kršenja unutar sigurnosnog područja i u njegovoj blizini te da se suzdrži od svih daljnjih takvih djelovanja i provokacija, što se odnosi i na uznemiravanje i zastrašivanje poljoprivrednika; ponavlja svoj poziv na suradnju između Republike Cipra, Turske, Ujedinjene Kraljevine i UN-a kako bi se provele konkretne mjere za demilitarizaciju sigurnosnog područja, kako bi se smanjile napetosti i doprinijelo povoljnom okruženju za nastavak pregovora pod vodstvom UN-a; poziva Tursku da se povuče iz Strovilije te omogući potpunu provedbu Dogovora iz Pyle; nadalje poziva Tursku da povuče svoje postrojbe s Cipra i da se suzdrži od bilo kakvog jednostranog djelovanja koje bi uzrokovalo trajnu podjelu otoka i od radnji kojima se mijenja demografska ravnoteža; oštro osuđuje pokušaje Turske da podigne status secesionističkog entiteta na okupiranom Cipru, među ostalim putem Organizacije turkijskih država i Organizacije islamske

suradnje, te poziva sve države da poštuju suverenitet Cipra u skladu s rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a; oštro osuđuje aktualne napore Turske da „otvori” Varoshu i tamo nastani osobe koje nisu njezini zakoniti stanovnici, čime se krše mjerodavne rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a; poziva Tursku da poništi svoja nezakonita djelovanja i da područje Varoshe prepusti njezinim zakonitim stanovnicima pod privremenom upravom UN-a, na što se poziva u rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a br. 550 (1984.) i br. 789 (1992.); izražava žaljenje zbog svih pokušaja da se Varosha pretvori u atrakciju mračnog turizma, čime se senzacionalizira ta tragedija i vrijeđa dostojanstvo i prava zakonitih stanovnika; osuđuje kontinuirano prisvajanje, prodaju i nezakonit razvoj imovine koja pripada ciparskim Grcima u okupiranim područjima; i dalje je duboko zabrinut zbog obrazovnih i vjerskih ograničenja i prepreka s kojima se suočavaju ciparski Grci u enklavi; poziva Tursku da pojača suradnju s Vijećem Europe i njegovim relevantnim tijelima i institucijama, da razmotri njihove ključne preporuke, u potpunosti provede Europsku konvenciju o ljudskim pravima u pogledu poštovanja slobode vjeroispovijesti, slobode mišljenja i izražavanja te prava na pristup i prakticiranje vjere, uključujući pravo na vršenje vjerskih obreda i uživanje kulturne baštine, te da zaustavi namjerno uništavanje kulturne i vjerske baštine; pohvaljuje rad tehničkog odbora dviju zajednica za kulturnu baštinu na obnovi mnogih pogođenih spomenika; žali zbog toga što Turska i dalje odbija poštovati međunarodno zakonodavstvo o civilnom zračnom prometu i uspostaviti kanal za komunikaciju između centara za kontrolu zračnog prometa u Turskoj i Republici Cipru, izostanak kojeg za sobom povlači stvarne sigurnosne rizike i opasnosti koje su utvrdili Agencija Europske unije za sigurnost zračnog prometa i Međunarodna federacija udruga pilota u zračnom prometu; ponavlja svoj poziv Turskoj da ispuni svoju obvezu potpune, nediskriminirajuće provedbe Dodatnog protokola uz Sporazum iz Ankare u odnosu na sve države članice, među ostalim i Republiku Cipar, i da provede obveze preuzete prema EU-u, u skladu s pregovaračkim okvirom iz listopada 2005.;

42. ponovno poziva Tursku da turskoj zajednici na Cipru osigura potreban prostor za djelovanje u skladu s njezinom ulogom legitimne zajednice na otoku, što je pravo zajamčeno ustavom Republike Cipra; ponovno poziva Komisiju da pojača aktivnosti usmjerene na suradnju s turskom zajednicom na Cipru radi lakšeg rješavanja ciparskog problema i podsjeća da joj je mjesto u Europskoj uniji; poziva sve uključene strane da pokažu hrabriji pristup prema zbližavanju zajednica; ističe da je nakon cjelovitog rješenja ciparskog problema potrebno provesti pravnu stečevinu EU-a na cijelome otoku; prima na znanje godišnje izvješće visokog povjerenika UN-a za ljudska prava i glavnog tajnika UN-a o Cipru; i dalje je zabrinut zbog ograničenja slobode izražavanja i slobode medija, uključujući nasilje ili prijetnje nasiljem nad aktivistima za ljudska prava među ciparskim Turcima, a posebno novinarima koji su kritizirali utjecaj Turske, kao što su novinar iz turske zajednice na Cipru Şener Levent i predsjednik Saveza turskih novinara na Cipru Ali Kişmir; prima na znanje

značajan rad Odbora za nestale osobe na Cipru (CMP) i poziva na poboljšanje pristupa vojnim zonama pod okupacijom turske vojske, pristup vojnim arhivima i informacijama o premještanju posmrtnih ostataka u nova pogrebna mjesta;

43. naglašava važnost jačanja suradnje EU-a i Turske u pitanjima regionalne sigurnosti, posebno s obzirom na promjenjivo geopolitičko okruženje; u tom kontekstu ponovno potvrđuje stratešku i geopolitičku važnost Turske, kao je i saveznik u NATO-u, te njezinu sve veću prisutnost, utjecaj te ulogu u pogledu posredovanja i olakšavanja situacije u područjima ključnima za međunarodnu sigurnost i strateške interese EU-a, kao što su crnomorska regija, uključujući Ukrajinu, Južni Kavkaz i Bliski istok, kao i u drugim relevantnim područjima suradnje poput upravljanja migracijama, protuterorizma i energetske sigurnosti; potvrđuje da Turska i dalje aktivno sudjeluje u misijama i operacijama EU-a za upravljanje krizama te da im znatno doprinosi; naglašava da se pragmatična suradnja s Turskom u području sigurnosti i obrane može ojačati kada služi zajedničkim strateškim interesima; i dalje je, međutim, opravdano zabrinut zbog toga što Turska i dalje isključuje državu članicu iz suradnje s NATO-om; poziva Tursku da se suzdrži od korištenja svojeg članstva u NATO-u za blokiranje suradnje između EU-a i NATO-a;

44. žali zbog niske razine usklađenosti Turske sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a (ZVSP), koja se spustila sa 6 % 2024. na rekordno nisku razinu od 4 % 2025.; napominje, međutim, da taj pokazatelj, koji se isključivo temelji na statističkim podacima o usklađivanju s izjavama visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku / potpredsjednice Komisije i odlukama Vijeća o sankcijama, možda ne obuhvaća u potpunosti sve razine angažmana i dijaloga u okviru vanjske i sigurnosne suradnje; u tom smislu pozdravlja nedavno povećanu razinu dijaloga s EU-om te aktivno sudjelovanje i znatan doprinos misijama i operacijama EU-a za upravljanje krizama u okviru zajedničke sigurnosne i obrambene politike; prima na znanje sve veće protuzapadno držanje turskih vlasti; izražava zabrinutost zbog mogućih posljedica za interese EU-a na području zapadnog Balkana, crnomorske regije, Južnog Kavkaza, Sredozemlja i Bliskog istoka; smatra, međutim, da je u trenutačnom geopolitičkom okruženju važno istražiti mogućnosti suradnje s Turskom u kontekstu trenutačnih i budućih politika EU-a u području sigurnosti i obrane; međutim, potiče turske vlasti da hitno riješe problem iznimno niske razine usklađenosti te zemlje u području ZVSP-a i da uklone druge ključne prepreke u osiguravanju potrebnog povjerenja među partnerima i saveznicima, kao što su održavanje prijetnje *casus belli* protiv jedne države članice EU-a, dovođenje u pitanje suvereniteta drugih članica ili zadržavanje sustava protuzračne obrane S-400 proizvedenog u Rusiji; sa zabrinutošću napominje da je Turska podnijela zahtjev za članstvo u skupini BRICS+, u kojoj trenutačno ima status partnera, te razmatra isto u pogledu Šangajske organizacije za suradnju; izražava ozbiljnu

zabrinutost zbog temeljne neusklađenosti potencijalnog punopravnog članstva Turske u BRICS-u plus s procesom pristupanja EU-u; naglašava da bi takav angažman, koji odražava neliberalni model globalnog i regionalnog upravljanja, mogao zakomplicirati napore za sveobuhvatnije partnerstvo EU-a i Turske;

45. prepoznaje, kad je riječ o ruskoj ratnoj agresiji na Ukrajinu, napore Turske u smislu uloge pomagača i potencijalne posredničke uloge, što se vidi iz njezina organiziranja nekoliko izravnih razgovora između obiju strana u Istanbulu, kao i pružanja vojne, diplomatske i humanitarne pomoći Ukrajini, uključujući obrambenu opremu, što je doprinijelo obrambenim naporima Ukrajine; potvrđuje da je tradicionalno stajalište Turske da ne podupire sankcije donesene izvan okvira UN-a; međutim, i dalje žali zbog toga što Turska nije usklađena s restriktivnim mjerama EU-a protiv Rusije, pozdravljajući ipak mjere koje je poduzela kako bi spriječila zaobilaženje sankcija preko turskog državnog područja, kao što je sprečavanje ponovnog izvoza zajedničkih proizvoda visokog prioriteta, što donosi određene rezultate, i poziva na usklađivanje s okvirom sankcija EU-a protiv Rusije; potiče turske vlasti da pojačaju napore za otkrivanje i sprečavanje zaobilaženja restriktivnih mjera, posebno u pogledu proizvoda napredne tehnologije koje Rusija upotrebljava u vojne svrhe, da spriječe da se takvi proizvodi lažno deklariraju kao roba u tranzitu i da preko središnje Azije završe u Rusiji, da te mjere prošire na drugu gospodarski kritičnu robu, da smanje uporabu energetskih resursa koji potječu iz Rusije te da se uklone rizici povezani s ruskom „flotom u sjeni” u pogledu pomorske i okolišne sigurnosti; nadalje, izražava zabrinutost zbog toga što Turska nije ograničila djelovanje ruskih medija pod kontrolom države u kontekstu ruske ratne agresije na Ukrajinu; primjećuje raširenu prisutnost proruskog diskursa i dezinformacija povezanih s Rusijom u turskom informacijskom prostoru, posebno u pogledu Ukrajine, NATO-a i energetske sigurnosti; poziva Tursku da pojača napore za suzbijanje inozemnog manipuliranja informacijama i dezinformacija; sa zabrinutošću napominje da je Turska, putem plinovoda TurkStream i Blue Stream, jedan od glavnih kupaca ruskog prirodnog plina, kao i jedan od glavnih izvora nafte i naftnih derivata; ponovno izražava zabrinutost zbog bliske suradnje Turske s Rusijom na razvoju velikih nuklearnih elektrana, uključujući nuklearnu elektranu Akkuyu, za koju se očekuje da će postati operativna 2026., a koja je u vlasništvu ruske državne korporacije za atomsku energiju Rosatom i kojom će ona upravljati; potiče tursku vladu da pristupi Konvenciji iz Espooa, kojom se strane obvezuju da susjedne zemlje obavijeste kada razmatraju velike projekte koji bi vrlo lako mogli imati znatan negativan utjecaj na okoliš i preko granica matične države;

46. izražava zabrinutost zbog bliskih diplomatskih, gospodarskih i energetskih odnosa Turske s Islamskom Republikom Iranom, uključujući redovite kontakte na visokoj razini, trajne trgovinske odnose i kontinuirani uvoz iranskog plina; žali zbog neusklađenosti Turske s odgovorom EU-a na iransku represiju nad prosvjednicima,

uključujući restriktivne mjere u pogledu Islamske revolucionarne garde (IRGC); prima na znanje nedavni razvoj događaja u području pravosuđa u Sjedinjenim Američkim Državama u vezi s društvom Halk Bankası A.Ş. (Halkbank), uključujući postupke povezane sa sustavima izbjegavanja sankcija i pranja novca; poziva Tursku da se postupno uskladi s režimom sankcija i stajalištima EU-a u području ZVSP-a; sa zabrinutošću prima na znanje da će vojne operacije protiv iranskog režima imati posljedice za Tursku zbog njezine geografske blizine, među ostalim zbog učinaka prelijevanja, posebno u pogledu novih migracijskih pritisaka; naglašava važnost regionalne koordinacije i bliske suradnje s Turskom i drugim međunarodnim partnerima u tom kontekstu;

47. pozdravlja dugogodišnje stajalište Turske u korist dvodržavnog rješenja izraelsko-palestinskog sukoba, koje je u skladu sa stajalištem EU-a, te njezino aktivno sudjelovanje u „Globalnom savezu za provedbu dvodržavnog rješenja”; pozdravlja doprinos Turske naporima za posredovanje u prekidu vatre u Gazi i u pogledu mirovnog sastanka na vrhu o Gazi u listopadu 2025. u Sharm El-Sheikhu; osuđuje aktivnu potporu turskih vlasti Hamasu, uvrštenom na EU-ov popis terorističkih organizacija, i njihova odbijanja da ga proglase terorističkom organizacijom, što nije u skladu s vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a; žali zbog činjenice da Turska nije osudila napad Hamasa na Izrael od 7. listopada 2023.; upozorava na suradnju Turske s regionalnim akterima povezanima s ekstremističkim ciljevima, napominjući da bi takve veze mogle zakomplicirati odnose EU-a i Turske i utjecati na regionalnu stabilnost; poziva Tursku da se i dalje čvrsto pridržava multilateralnog sustava, u čijem su središtu Ujedinjeni narodi, kao ključnog okvira za postizanje sveobuhvatnog, pravednog i trajnog rješenja izraelsko-palestinskog sukoba;

48. prima na znanje povećani utjecaj Turske na razvoj događaja u Siriji nakon pada Asadova režima i njezin intenzivan angažman s trenutačnim sirijskim prijelaznim vlastima, među ostalim pružanjem vojnog osposobljavanja i savjetodavne potpore; i dalje je zabrinut zbog nastavka prisutnosti turskih snaga u zemlji i zbog uključenosti naoružanih skupina koje podupire Turska u najnovije slučajeve nasilja na sjeveru i sjeveroistoku Sirije, među ostalim protiv skupina koje su imale odlučujuću ulogu u međunarodnoj borbi protiv Daiša; osuđuje uspostavu dugoročne vojne infrastrukture i administrativnih struktura u okupiranim područjima pod turskom kontrolom; poziva Tursku da se konstruktivno angažira prema sirijskim vlastima, da poštuje teritorijalnu cjelovitost i suverenitet Sirije i da svoje sigurnosne probleme riješi u potpunosti u skladu s međunarodnim pravom i da osigura sigurnost i temeljna prava svim Sirijcima, uključujući Kurde, te da se suzdrži od bilo kakvog uplitanja u unutarnje procese Sirije; osuđuje napade na civilno stanovništvo tijekom posljednjeg slučaja nasilja između sirijske vojske i Sirijskih demokratskih snaga (SDF) pod kurdskim vodstvom, što je dovelo do brojnih smrtnih slučajeva i raseljavanja velikog broja civila, kao i do

onemogućavanja pristupa humanitarnoj pomoći; izražava nadu da će najnoviji sporazum između sirijske prijelazne vlade i SDF-a, kojim se predviđa postupna integracija kurdskih snaga i institucija u državu i povijesno priznavanje kurdskih kulturnih, jezičnih i građanskih prava, omogućiti stabilnost u sjeveroistočnoj regiji Sirije, što je ključno za uspjeh uključive političke tranzicije u zemlji; upozorava da bi svako ozbiljno pogoršanje regionalne sigurnosti moglo potaknuti ponovno pojavljivanje Daiša; naglašava da svako premještanje u Tursku ili preko Turske odraslih boraca Daiša ili osumnjičenika iz ustanova za zadržavanje u Siriji mora i dalje podlijegati učinkovitim mehanizmima nadzora, praćenja i razmjene informacija, među ostalim u svim prekograničnim premještanjima; prima na znanje znatna ulaganja potrebna za obnovu sirijskog gospodarstva i priznaje interes Turske da doprinese tim naporima; izražava potporu bliskoj i konstruktivnoj suradnji između EU-a i Turske u tom pogledu;

49. ponovno potvrđuje svoju potporu normalizaciji odnosa između Armenije i Turske u interesu pomirenja, dobrosusjedskih odnosa, regionalne stabilnosti i sigurnosti te socioekonomskog razvoja te pozdravlja dosadašnji napredak, uključujući ublažavanje određenih postupaka izdavanja viza, pripreme za predstojeće otvaranje granice za državljane trećih zemalja i nositelje diplomatskih putovnica te nastavak izravnih letova društva Turkish Airlines; potiče Tursku da na ispravi odlučan iskorak u tom procesu na temelju njegove važnosti same po sebi, bez uvjetovanja napretka odnosima s trećim zemljama; poziva obje zemlje da nastave raditi na boljoj povezanosti kako bi se olakšala kopnena veza između Europe i Azije, kao i promicalo povijesno pomirenje, poboljšanje poslovne klime i jačanje međuljudskih kontakata; podržava napore Komisije u predlaganju programa EU-a za međuregionalnu povezivost koji uključuje Tursku, Armeniju i Azerbajdžan, uključujući projekte kao što je željeznička pruga Kars-Tbilisi-Baku, koji ima veliki potencijal za doprinos regionalnoj stabilnosti te gospodarskom i socijalnom razvoju; potiče Tursku da podrži mirovni proces između Armenije i Azerbajdžana i ponovno potiče Tursku da prizna genocid nad Armencima kako bi se otvorio put istinskom pomirenju turskog i armenskog naroda, te da u potpunosti poštuje svoje obveze zaštite armenske kulturne baštine;

Širi odnosi EU-a i Turske

50. ponavlja svoje čvrsto uvjerenje da je Turska, ne gledajući na proces pristupanja koji je trenutačno u zastoju zbog nepoštovanja Kopenhaških kriterija i nedostatka demokratskih reformi, zemlja od strateške važnosti; naglašava važnost održavanja konstruktivnog dijaloga i produbljivanja suradnje u područjima od zajedničkog strateškog interesa, među ostalim u vezi s Ciprom, na postupan, razmjeran i reverzibilan način te u skladu sa zaključcima Europskog vijeća iz travnja 2024.; ponovno potvrđuje da je EU i dalje predan ostvarivanju najboljih mogućih odnosa s Turskom na temelju dijaloga, poštovanja i uzajamnog povjerenja, u skladu s međunarodnim pravom i dobrosusjedskim odnosima;

51. u tom pogledu pozdravlja, mimo procesa pristupanja, postupno, razmjerno i reverzibilno jačanje odnosa EU-a i Turske u područjima od zajedničkog interesa, u skladu s preporukama iz Zajedničke komunikacije o odnosima EU-a i Turske od 29. studenoga 2023.; nadalje pozdravlja nedavne dijaloge na visokoj razini o trgovini i gospodarstvu, migracijama i sigurnosti, klimi i znanosti, istraživanju, tehnologiji i inovacijama; ponovno poziva na nastavak svih relevantnih dijaloga na visokoj razini i na uspostavu strukturiranih dijaloga na visokoj razini o sektorskoj suradnji, ako je to potrebno za rješavanje drugih zajedničkih izazova;

52. podržava produbljivanje programa povezivosti s Turskom u području energetike, prometa, digitalnih i međuljudskih kontakata, u skladu s pravom EU-a i međunarodnim pravom, kao primjer dobre pragmatične i uzajamno korisne suradnje, koja bi mogla potaknuti mir i stabilnost u regiji; naglašava stratešku važnost ubrzavanja dovršetka ključnih infrastrukturnih projekata kojima se poboljšava povezivost između EU-a i Turske u skladu s proširenim transeuropskim mrežama; naglašava važnost Turske za razvoj i funkcioniranje inicijativa za transkontinentalnu povezivost, uključujući sve važniju alternativnu trgovinsku rutu između Europe i Azije (Srednji koridor), koje bi mogle znatno doprinijeti jačanju otpornosti lanca opskrbe EU-a i gospodarskoj suradnji te imati važnu ulogu u promicanju širih ciljeva strateške autonomije EU-a; poziva na pravovremeni razvoj crnomorske autoceste i željezničkih veza; pozdravlja spremnost Turske da ulaže u izgradnju crnomorske autoceste za povezivanje Turske, Bugarske i Rumunjske;

53. poziva Komisiju da, nakon uspješnog iskustva s drugim zemljama kandidatkinjama, poduzme potrebne mjere kako bi se program „u roamingu kao kod kuće” što prije proširio i na Tursku; poziva Komisiju da razmotri rad na proširenju jedinstvenog područja plaćanja u eurima i drugih relevantnih programa, kako bi se poboljšali međuljudski kontakti; pozdravlja dobar napredak u znanstvenoj i istraživačkoj suradnji u izvještajnom razdoblju, posebno u vezi sa sudjelovanjem u programu Obzor Europa; podržava sudjelovanje Turske u Mehanizmu EU-a za civilnu zaštitu i poziva na produbljivanje suradnje EU-a i Turske u području civilne zaštite i otporne infrastrukture, s naglaskom na potrebi za jačanjem decentraliziranih općinskih kapaciteta, sudjelovanja civilnog društva, bolje koordinacije i javne komunikacije;

54. ponavlja svoje stajalište da je potrebna potpuna provedba i modernizacija carinske unije EU-a, posebno s obzirom na trenutačno geopolitičko okruženje; svjestan je važnosti koju veliki sektori gospodarstva EU-a i Turske pridaju ažuriranju tog instrumenta, koji je na snazi više od 30 godina; spreman je podržati poboljšanu carinsku uniju sa širim i uzajamno korisnim područjem primjene, što bi moglo omogućiti znatne gospodarske i strateške koristi za oba partnera i ojačati trgovinu, ulaganja i otpornost lanca opskrbe, dati zamah digitalnoj i zelenoj tranziciji, javnoj nabavi i obvezama u

pogledu održivog razvoja, i time doprinijeti gospodarskoj sigurnosti i EU-a i Turske; naglašava, međutim, da bi za davanje suglasnosti Parlamenta na kraju tog postupka bilo potrebno da se takva modernizacija temelji na snažnoj uvjetovanosti povezanoj s ljudskim pravima i temeljnim slobodama, poštovanjem međunarodnog prava, pridržavanjem ZVSP-a i dobrosusjedskim odnosima, uključujući na tomu da Turska beziznimno, na nediskriminirajući način i potpuno provede Dodatni protokol o proširenju Sporazuma iz Ankare na sve države članice, te da uključuje mjere za potporu zelenoj tranziciji i za potporu prilagodbe malih i srednjih poduzeća; pozdravlja pozitivne korake, uključujući smanjenje trgovinskih barijera, uočene u najnovijem razdoblju, a što je uslijedilo nakon održavanja dijaloga na visokoj razini o trgovini;

55. ističe važnost budućih inicijativa Komisije za trgovinu između EU-a i Turske, kao što su Akt o ubrzavanju industrijske proizvodnje i pristup „Made in Europe”, s mogućim strogim uvjetima koji bi u konačnici mogli zahtijevati reformu pravila EU-a o javnoj nabavi i ozbiljno utjecati na već zastarjelu carinsku uniju između EU-a i Turske; pozdravlja činjenicu da se u prijedlogu Komisije o Aktu o ubrzavanju industrijske proizvodnje već predviđa da se sadržaj partnera s kojima je EU sklopio sporazum o uspostavi područja slobodne trgovine ili carinske unije, kao što je Turska, smatra kao da je podrijetlom iz Unije; podržava taj pristup i poziva na to da se i drugo relevantno zakonodavstvo ubuduće predlaže u istom duhu kako bi se i dalje uzimala u obzir važnost daljnje integracije tržišta i gospodarstava zemalja kandidatkinja, posebno onih koje imaju carinsku uniju s EU-om;

56. s dubokim žaljenjem primjećuje da Turska nije ostvarila napredak u ispunjavanju potrebnih referentnih mjerila za liberalizaciju viznog režima; ponavlja svoju spremnost da započne postupak liberalizacije viznog režima čim turske vlasti u potpunosti ispune šest evidentno neispunjenih referentnih mjerila na nediskriminirajući način prema svim državama članicama EU-a te se usklade s viznom politikom EU-a; žali zbog toga što se turski građani suočavaju s problemima sa zahtjevima i prijavama za vizu za države članice EU-a, zbog znatnog povećanja broja zahtjeva i straha od zlouporabe sustava; međutim, prepoznaje političku predanost poboljšanju pristupa vizama i poziva na pojačane napore s obiju strana kako bi se uklonile preostale tehničke i administrativne prepreke; poziva države članice da povećaju sredstva koja se dodjeljuju za to pitanje; podržava mjere za pojednostavnjenje viznog režima, posebno u pogledu poslovnih aktivnosti i studenata u sklopu programa Erasmus; duboko žali zbog stalnih pokušaja turskih vlasti da okrive EU za neostvarivanje napretka u tom području, iako one same nisu poduzele nikakve korake kako bi ispunile preostala referentna mjerila; podsjeća Tursku da izostanak opipljivog i kumulativnog napretka u pogledu neriješenih uvjeta izravno utječe na poslovne aktivnosti i studente u okviru programa Erasmus; žali zbog toga što turska vlada zloupotrebljava izdavanje posebnih putovnica, čiji je broj nepoznat, a

da pritom ne poduzima potrebne mjere za napredak prema okviru koji bi mogao biti na korist cijelom stanovništvu; poziva tursku vladu da riješi preostale prepreke koje sprečavaju ponovno otvaranje dijaloga o liberalizaciji viznog režima te istovremeno poziva Vijeće da, nakon što se poduzmu ti koraci, ispuni svoj dio odgovornosti; prima na znanje odluku EU-a i država članica od 15. srpnja 2025. o uvođenju okvira koji uključuje kaskadni sustav izdavanja viza;

57. pozdravlja ponovni angažman Europske investicijske banke u Turskoj i platforme za ulaganja u Turskoj u okviru Europskog fonda za održivi razvoj plus, čime se omogućuje snažnija potpora ulaganjima putem programa jamstava u okviru triju sveobuhvatnih prioriteta politike, a to su zeleni plan, strategija Global Gateway te radna mjesta i rast, u skladu s relevantnim uvjetima u pogledu poštovanja vrijednosti EU-a; ističe da je potrebno osigurati da nijedan program EU-a ne bude na korist onim subjektima u Turskoj koji ne poštuju temeljne vrijednosti EU-a;

58. podržava odluku koju je donijela europska strana u Zajedničkom parlamentarnom odboru EU-a i Turske da se odgodi 82. sjednica Zajedničkog parlamentarnog odbora EU-a i Turske zakazana za 14. i 15. travnja 2025. u Ankari, nakon pritvaranja i uhićenja gradonačelnika Istanbula Ekrema İmamoğlua i drugih; zadržava stajalište da je parlamentarni dijalog i dalje ključan dio odnosa EU-a i Turske te izražava nadu da će se rad Zajedničkog parlamentarnog odbora nastaviti ubrzo kada to uvjeti dopuste; žali zbog odluke turskih vlasti da ne pozovu Europski parlament na promatranje predsjedničkih i parlamentarnih izbora u svibnju 2023., zbog navoda o nepoštenom postupanju, uz napomenu da su Parlamentarna skupština Vijeća Europe i Parlamentarna skupština Organizacije za europsku sigurnost i suradnju bile pozvane; izražava nadu da će na predstojeće izbore u toj zemlji biti pozvana misija Europskog parlamenta;

Put naprijed u odnosima EU-a i Turske

59. ponavlja svoje stajalište da je turska vlada zanemarila poduzimanje potrebnih koraka za rješavanje temeljnih demokratskih nedostataka u zemlji i stoga smatra da se proces pristupanja Turske EU-u ne može nastaviti u trenutačnim okolnostima, pri čemu prepoznaje demokratske i proeuropske težnje velikog dijela turskog društva; prima na znanje nedavne pozive relevantnih turskih oporbenih političara koji zagovaraju obnovu angažmana i ponovno otvaranje pristupnih pregovora; cijeni taj inovativan i odvažan pristup; međutim, i dalje je skeptičan u pogledu potpore toj inicijativi ako turska vlada ne pošalje jasnu poruku o svojoj spremnosti da se konkretnim i vjerodostojnim mjerama ponovno obveže na put prema EU-u;

60. podsjeća da, kao i u slučaju bilo koje druge kandidatkinje, proces pristupanja ovisi o potpunom poštovanju Kopenhaških kriterija i

normalizaciji odnosa sa svim državama članicama EU-a; naglašava da je konstruktivan angažman Turske, među ostalim u vezi s ciparskim problemom, i dalje ključan za unapređenje tješnje suradnje između EU-a i Turske; u tom pogledu smatra da bi turske vlasti pri promicanju svojih deklariranih težnji za članstvom u EU-u trebale staviti manji naglasak na sposobnosti zemlje u području sigurnosti i obrane, a umjesto toga nastojati riješiti teško stanje demokracije u toj zemlji; napominje da je predan napretku u pogledu procesa pristupanja pod uvjetom da turska vlada poduzme te potrebne korake;

61. nastavlja poticati tursku vladu na konstruktivan angažman s institucijama i državama članicama EU-a te da, na temelju relevantnih zaključaka Vijeća i Europskog vijeća i utvrđenog uvjetovanja, nastavi djelovati prema bližem, dinamičnijem i više strateškom partnerstvu, nadilazeći okvir trenutačno zamrznutog procesa pristupanja; ustraje u tome da je potrebno započeti postupak promišljanja o tome kako se tim novim konstruktivnim i progresivnim okvirom za odnose EU-a i Turske, utemeljenim na poštovanju demokratskih načela, vladavine prava i temeljnih prava, mogu obuhvatiti interesi svih uključenih strana; naglašava potrebu za jačanjem partnerstva EU-a i Turske na način da se, primjerice, modernizira i poboljša postojeći Sporazum o pridruživanju;

62. međutim, smatra da će daljnje nazadovanje u području demokracije i vladavine prava u bliskoj budućnosti samo dodatno udaljiti zemlju od EU-a, čime će se narušiti povjerenje koje je potrebno za stvarno jačanje suradnje i partnerstva u područjima od zajedničkog interesa, kao što su trgovina, energetika ili sigurnost;

63. smatra da je u interesu EU-a ponovno procijeniti na koje načine Turska može ostati povezana s EU-om, ne samo u pogledu standarda nego i u pogledu vrijednosti i načela, te osmisliti političke inicijative u skladu s tim ciljem; izražava zabrinutost zbog postupne konsolidacije još jednog autokratskog sustava na pragu EU-a jer takav razvoj događaja ima izravne i dalekosežne posljedice za dugoročne interese i stabilnost Unije; potiče sve institucije EU-a, države članice i Europsko vijeće da se jasno izražavaju u pogledu ustrajnog nazadovanja demokracije i kršenja ljudskih prava u Turskoj, posebno kada je riječ o aktualnom uništavanju pluralističke demokracije, jer to nije u suprotnosti s ostvarivanjem najboljih mogućih odnosa između EU-a i te zemlje; poziva Komisiju i Europsku službu za vanjsko djelovanje da osiguraju da su u programima visokih dužnosnika koji posjećuju Tursku zastupljeni raznoliki politički dionici i dionici civilnog društva kako bi se dobila potpunija slika te zemlje;

64. ponavlja svoju iznimnu predanost nastavku pružanja potpore turskom neovisnom civilnom društvu; poziva Komisiju da podrži i poveća svoju političku i financijsku potporu dinamičnom i prodemokratskom civilnom društvu u Turskoj koje svojim naporima

može doprinijeti stvaranju političke volje potrebne za produbljivanje odnosa EU-a i Turske; smatra da, iako pristupi koji se temelje na poticajima i transakcijski pristupi funkcioniraju u mnogim područjima suradnje EU-a i Turske, oni nisu uspjeli unaprijediti demokratizaciju zemlje; u tom pogledu ističe da nastavak procesa pristupanja ovisi uglavnom o nepokolebljivoj političkoj volji turskih vlasti i društva da postanu punopravna demokracija, što je nešto što EU ne može nametnuti;

65. ponovno poziva na jačanje i produbljivanje obostranog poznavanja i razumijevanja društava Turske i EU-a, čime se promiču kulturni rast, društveno-kulturne razmjene i suzbijanje svih oblika društvenih, vjerskih, etničkih ili kulturnih predrasuda; ističe u tom smislu važnost olakšavanja međuljudskih razmjena za odnose EU-a i Turske, posebno za promicanje demokracije, vladavine prava i ljudskih prava; potiče Tursku i EU da promiču zajedničke vrijednosti, posebno podupiranjem mladih;

°

° °

66. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi predsjedniku Europskog vijeća, Vijeću i Komisiji; traži da se ova Rezolucija prevede na turski jezik i proslijedi predsjedniku, vladi i parlamentu Republike Turske.